

Angstige Allochtonen

Een onderzoek naar onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen in Nederland.

K. Mellema

UNIVERSITEIT TWENTE.

Angstige Allochtonen

Een onderzoek naar onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen in Nederland.

Masterscriptie

Public Administration, track: Public Safety Governance

Universiteit Twente

27 november 2009

Kees Mellema

Afstudeercommissie:

dr. M.S. de Vries

dr. A.J.J. Meershoek

Samenvatting

De aanleiding voor dit onderzoek is de uitkomst van eerder onderzoek naar onveiligheidsgevoelens dat niet-westerse allochtonen zich vaker onveilig zouden voelen dan autochtonen in Nederland. Deze uitkomst levert een aantal vragen op die in dit onderzoek aan bod komen. Hoe kan het onveiligheidsgevoel van niet-westerse allochtonen omschreven worden? Hoe verhouden deze gevoelens zich tot die van autochtonen? Welke factoren beïnvloeden deze gevoelens? En zijn er ook verschillen tussen allochtone groepen? Het doel van dit onderzoek is dan ook om meer inzicht te verschaffen in de onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen.

De kern van het onderzoek is een secundaire data-analyse van de data die is voorgekomen uit de Veiligheidsmonitor Rijk van 2006, 2007 en 2008 en van het onderzoek Leefsituatie Allochtone Stedelingen 2004-2005. Deze landelijke enquêtes, die uitgevoerd zijn door het Centraal Bureau voor de Statistiek, proberen inzicht te geven in onder andere de veiligheidsbeleving van Nederlanders. Het onderzoek Leefsituatie Allochtone Stedelingen gaat daarbij specifiek in op de vier grootste niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen; Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen.

Alvorens de data-analyses uit te voeren is een literatuuronderzoek uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de vraag wat onveiligheidsgevoelens zijn en welke factoren daarop van invloed zijn. Onveiligheidsgevoelens maken onderdeel uit van het bredere concept 'veiligheidsbeleving', wat bestaat uit een drietal componenten. De affectieve component omvat de gevoelens die men ervaart bij dreigingen in de omgeving, zoals angst en onrust. De cognitieve component behelst de kennis die men heeft van onveilige situaties en de verwachte kans die men inschat op slachtofferschap. Vermijdingsgedrag en beveiligingsmaatregelen vormen de conatieve component.

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat veiligheidsbeleving beïnvloed wordt door een veelvoud aan factoren die gezamenlijk de context vormen. Deze context kan ingedeeld worden in een drietal niveaus, te weten: samenlevingsniveau, buurtniveau en persoonsniveau. Dit onderzoek richt zich binnen het buurtniveau op de sociale leefomgeving en binnen het persoonsniveau op slachtofferschap. Deze factoren komen in studies naar voren als invloedrijke factoren op veiligheidsbeleving. Daarnaast worden ze gemeten in de voor dit onderzoek gekozen enquêtes.

Op basis van het literatuuronderzoek en eerder rapporten over onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen is een aantal hypothesen opgesteld. De voornaamste verwachting was dat niet-westerse allochtonen vaker zouden aangeven zich 'vaak onveilig' te voelen dan autochtonen. Tevens was de verwachting die niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig zouden voelen vaker slachtofferschap zijn van diverse delicten en negatiever zouden scoren ten aanzien van hun sociale leefomgeving.

Uit de statistische analyses die uitgevoerd zijn om de hypothesen te toetsen is gebleken dat niet-westerse allochtonen inderdaad significant vaker aangeven zich 'vaak onveilig' te voelen. Binnen de niet-westerse allochtonen geven Turken, Marokkanen en Surinamers significant minder vaak aan zich 'vaak onveilig' te voelen dan Antillianen. Significante verschillen in slachtofferschap tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen zijn niet gevonden. Wel blijken Surinamers en Antillianen die zich vaak onveilig voelen, significant vaker slachtoffer te zijn van geweldsdelicten dan Turken en Marokkanen die aangeven zich 'vaak onveilig' te voelen. Ook ten aanzien van sociale leefomgeving zijn verschillen gevonden. Zowel tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen als binnen de groep niet-westerse allochtonen. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen ervaren voornamelijk minder sociale samenhang dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

De conclusie is dat niet-westerse allochtonen zich frequenter onveilig voelen dan autochtonen. Wanneer echter voor deze twee groepen gekeken wordt naar slachtofferschap, blijkt dat daar geen verschillen in zijn. Verschillen die wel naar voren komen bij de factor sociale leefomgeving. Sociale leefomgeving wordt dan van invloed geacht op het frequentere gevoel van onveiligheid van niet-westerse allochtonen. Kijkende naar de verschillende niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen, kan gesteld worden dat er sprake is van een ander beeld. Tussen Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen zijn significante verschillen gevonden in slachtofferschap van geweldsdelicten. Opvallend is dat de Surinamers en Antillianen die zich vaak onveilig voelen, significant vaker slachtoffer zijn van geweldsdelicten dan Turken en Marokkanen. Toch geven Antillianen relatief het minst vaak aan zich 'vaak onveilig' te voelen.

De resultaten van dit onderzoek zijn aanleiding om voor vervolgonderzoek aan te bevelen, vaker en meer kwalitatief onderzoek te doen naar verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen niet-westerse allochtone groeperingen.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
1. Inleiding.....	2
1.1 Aanleiding.....	2
1.2 Onderzoekopzet.....	4
1.2.1 Onderzoeksvragen.....	4
1.2.2 Onderzoeksmethoden.....	5
1.3 Definitie allochtoon.....	7
1.4 Leeswijzer.....	8
2. Veiligheidsbeleving, componenten en context.....	9
2.1 Inleiding.....	9
2.2 Onveiligheidsgevoelens.....	9
2.2.1 De affectieve component.....	9
2.2.2 De cognitieve component.....	10
2.2.3 De conatieve component.....	10
2.3 De context van veiligheidsbeleving.....	10
2.3.1 Samenlevingsniveau.....	11
2.3.2 Buurtniveau.....	12
2.3.3 Persoonsniveau.....	14
2.4 Afbakening onderzoek.....	15
2.5 Conclusie.....	15
3. Bevolkingsonderzoeken onveiligheidsgevoelens.....	17
3.1 Inleiding.....	17
3.2 De Veiligheidsmonitor Rijk.....	17
3.2.1 Operationalisering onveiligheidsgevoelens Veiligheidsmonitor Rijk.....	18
3.2.2 Operationalisering slachtofferschap Veiligheidsmonitor Rijk.....	19
3.2.3 Operationalisering sociale leefomgeving Veiligheidsmonitor Rijk.....	19
3.3 Integrale Veiligheidsmonitor.....	20
3.4 Leefsituatie Allochtone Stedelingen.....	20
3.4.1 Operationalisering onveiligheidsgevoelens Leefsituatie Allochtone Stedelingen.....	21
3.4.2 Operationalisering slachtofferschap Leefsituatie Allochtone Stedelingen.....	21
3.4.3 Operationalisering sociale leefomgeving Leefsituatie Allochtone Stedelingen.....	22
3.5 Conclusie.....	22
4. Onveiligheidsgevoelens allochtonen.....	24
4.1 Inleiding.....	24
4.2 Onveiligheidsgevoelens allochtonen.....	24

4.3	Slachtofferschap allochtonen.....	26
4.3.1	Slachtofferschap allochtonen algemeen.....	26
4.3.2	Slachtofferschap allochtonen naar delict(type)	27
4.3.3	Slachtofferschap allochtonen naar locatie.....	28
4.4	Sociale leefomgeving allochtonen	29
4.4.1	Samenstelling buurt.....	29
4.4.2	Sociale samenhang	29
4.5	Conclusie.....	31
5.	Resultaten	32
5.1	Inleiding	32
5.2	Onveiligheidsgevoelens	32
5.3	Slachtofferschap.....	33
5.4	Sociale leefomgeving	36
5.5	Conclusie.....	40
6.	Interpretatie en terugkoppeling resultaten	41
6.1	Inleiding	41
6.2	Opvallende uitkomsten	41
6.2.1	Slachtofferschap gelijk.....	42
6.2.2	Sociale leefomgeving; significant, maar niet eenduidig.....	44
6.3	Mogelijk effect op andere componenten	45
6.4	Mogelijk effect van andere contextuele factoren	46
6.4.1	Samenlevingsniveau	46
6.4.2	Buurtniveau	47
6.4.3	Persoonsniveau	47
7.	Conclusie en discussie.....	49
7.1	Conclusie.....	49
7.2	Discussie	49
7.3	Suggesties voor verder onderzoek	50
	Literatuur	51
	Bijlage 1 Summary.....	54
	Bijlage 2. Lijst van gebruikte afkortingen.....	56
	Bijlage 3. Tabellen analyses	57

Voorwoord

Van mijn laatste kunstje als student is het schrijven van het voorwoord het laatste wapenfeit. Met deze woorden sluit ik mijn studententijd in het verre oosten, in het wonderige westen af. Een periode van iets meer dan 6 jaar die wat mij betreft niet lang genoeg kon duren. Mijn studie bestuurskunde is zowel in de bachelor- als in de masterfase redelijk soepel verlopen. Met vaak wat last-minute gestress hobbelde ik door de opleiding. De laatste hobbel bleek alleen in eerste instantie iets te groot. Des te tevreden ben ik dan ook dat ik hier toch het slotstuk aan u mag presenteren.

Op zoek naar een afstudeeropdracht kwam ik samen met mijn eerste begeleider Marsha de Vries tot het onderwerp onveiligheidsgevoelens van allochtonen. Met frisse moed begon ik aan deze opdracht. Het ontbreken van een externe opdrachtgever gaf mij de maximale ruimte om mijn eigen onderzoek uit te voeren. Het zorgde er daarnaast voor dat het afstudeerproces af en toe een vrij eenzaam proces was. Menig (doodstil) uurtje heb ik doorgebracht in de Koninklijke Bibliotheek. Zonder de hulp en steun van een aantal personen was het me dan ook niet gelukt om tot een afronding te komen. Graag zou ik dan ook mijn begeleiders Guus Meershoek en in het bijzonder Marsha de Vries willen bedanken. Na mijn positieve ervaring met de begeleiding van mijn bacheloropdracht door Guus ben ik blij dat ik ook deze keer heb mogen profiteren van zijn kritische en constructieve inbreng. Marsha wil ik bedanken voor haar nuchtere, stimulerende en immer positieve kijk op mijn werk. Mijn ouders wil ik bedanken voor de onvoorwaardelijke steun van mijn studie en het vertrouwen in mij. Als laatste, maar zeker niet de minst belangrijke wil ik mijn grote steun en toeverlaat Maj-Britt bedanken.

1. Inleiding

In deze inleiding worden achtereenvolgens de achtergrond, de onderzoeksopzet en de onderzoeksmethoden van dit onderzoek naar veiligheidsgevoelens van allochtonen besproken. Tot slot wordt de in dit onderzoek gehanteerde definitie van het begrip allochtoon gegeven.

1.1 Aanleiding

“Niet-westerse allochtonen voelen zich onveiliger dan autochtonen”

(Sociaal en Cultureel Planbureau [SCP], 2006)

Sinds de aanslagen van 11 september 2001 is er in Nederland steeds meer aandacht voor de veiligheid van burgers. Deze aandacht richt zich niet alleen op bedreigingen van buitenaf, zoals natuurrampen en terroristische dreiging, maar ook in toenemende mate op bedreigingen vanuit de maatschappij, zoals criminaliteit. Deze bedreigingen van binnenuit kunnen vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden. Zo kan er gekeken worden naar de objectieve misdaadcijfers van politie en justitie, maar in dit onderzoek staat de dagelijkse ervaring, de subjectieve veiligheid, centraal.

Subjectieve veiligheid is een belangrijke pijler van het kabinetsbeleid. Zo blijkt uit het kabinetsprogramma ‘Naar een veiliger samenleving’ (2002). Daarin heeft het kabinet zich niet alleen tot doel gesteld om de criminaliteit te verminderen met 20%, maar ook om het veiligheidsgevoel van Nederlandse burgers in de stad en in de eigen wijk te vergroten (Ministerie van Justitie & Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties [BZK], 2002, p. 65). Veiligheidsgevoel is een vorm van subjectieve veiligheid, omdat het (een per individu verschillende) interpretatie is van de werkelijkheid. In tegenstelling tot het ‘tellen’ van het aantal inbraken of overvallen, in het geval van objectieve veiligheid.

In 2007 volgt op ‘Naar een veiliger samenleving’ het beleidsplan ‘Veiligheid begint bij voorkomen’. Hierin stelt het kabinet zich tot doel om het onveiligheidsgevoel te verminderen in de periode 2008-2010 (Ministerie van Justitie & Ministerie van BZK, 2007). Dit onveiligheidsgevoel wordt weergegeven door het percentage Nederlanders dat in de Veiligheidsmonitor Rijk [VMR] aangeeft zich wel eens onveilig te voelen.

De VMR is een jaarlijkse, landelijke veiligheidsenquête. Naast onveiligheidsgevoelens geeft de VMR ook inzicht in de ervaringen van burgers met veelvoorkomende criminaliteit en het oordeel van de bevolking over de politie. Uit de Landelijke Rapportage VMR 2008 blijkt dat het onveiligheidsgevoel van

Nederlanders daalt. In 2005 gaf 27 procent van de Nederlanders aan zich wel eens onveilig te voelen, tegenover 20 procent in 2008. Het onveiligheidsgevoel is niet hetzelfde voor verschillende groepen. Uit de Landelijke Rapportage VMR 2007 valt op te maken dat niet-westerse allochtonen¹ zich relatief onveilig voelen dan autochtonen (30,6% versus 21,5%).

Wanneer er bij het verschil in onveiligheidsgevoel tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen rekening gehouden wordt met verschillen in leeftijd, geslacht en stedelijkheid, blijkt dat het percentage niet-westerse allochtonen (25,3%) en autochtonen (22,2%) dat zich wel eens onveilig voelt, ongeveer even hoog is (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2007b). Aan de respondenten van de VMR 2007 die aangaven zich wel eens onveilig te voelen is ook gevraagd of men zich vaak, soms of zelden onveilig voelt. Van de niet-westerse allochtonen voelt 6,6% zich vaak onveilig en van de autochtonen 2,8% (CBS, 2007b). Ook na correctie voor leeftijd, geslacht en stedelijkheid blijkt dat ruim twee keer zoveel niet-westerse allochtonen (6,0%) als autochtonen (2,9%) zich vaak onveilig voelen.

Tabel 1.1 Onveiligheidsgevoelens naar herkomst in procenten

	Wel eens onveilig	wel eens onveilig gecorrigeerd*	Vaak onveilig	Vaak onveilig gecorrigeerd*
Autochtoon	21,5	22,2	2,8	2,9
Niet-westerse allochtoon	30,6	25,3	6,6	6

*Voor: stedelijkheid, leeftijd en geslacht

Bron: CBS, 2007b

Het verschil tussen autochtonen en niet-westerse allochtonen in de frequentie van onveiligheidsgevoelens is opvallend. In de vrij beperkte analyses in de Landelijke rapportage VMR 2007 wordt hier echter niet verder op ingegaan. De vraag blijft bestaan wat de achterliggende redenen zijn van het verschil in onveiligheidsgevoel tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Dit leidt tot de volgende probleemstelling:

Probleemstelling: Hoe kan het veiligheidsgevoel van niet-westerse allochtonen in Nederland gekenmerkt worden, hoe komt het tot stand en in hoeverre wijkt dit af van het veiligheidsgevoel van autochtonen?

¹ Een definiëring van het begrip allochtoon wordt in paragraaf 1.3 gegeven

1.2 Onderzoeksopzet

1.2.1 Onderzoeksvragen

Om tot een beantwoording te komen van de probleemstelling worden de volgende onderzoeksvragen gehanteerd:

1. Wat zijn onveiligheidsgevoelens en welke factoren zijn daarop van invloed?

Het is van belang om deze vraag te stellen om inzicht te kunnen geven in het centrale onderwerp van dit onderzoek; onveiligheidsgevoel. Onveiligheidsgevoelens staan niet op zichzelf en de factoren die er op van invloed zijn dienen in kaart gebracht te worden. Aan de hand daarvan kan ook een afbakening gemaakt worden van het onderzoek.

2. Hoe worden onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland gemeten?

Om onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland te kunnen onderzoeken zijn metingen nodig van deze gevoelens. Allochtone bevolkingsgroepen zijn lastig te bereiken wanneer men een enquête wil afnemen. Allochtonen vormen met enkele andere bevolkingsgroepen de zogenoemde 'moeilijk waarneembare groepen' (CBS, 2005). Daarom is het beter om gebruik te maken van reeds bestaande enquêtes en dataverzamelingen. Om te bepalen welke dat zijn en hoe deze afgenomen zijn, is het stellen van deze vraag relevant.

3. Wat is er bekend over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland?

Uit analyses van eerdere bevolkingsonderzoeken is een aantal uitkomsten bekend over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen. Om te voorkomen dat in dit onderzoek analyses uitgevoerd worden die eerder zijn uitgevoerd, is het van belang om in kaart te brengen wat er al bekend is over de onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeksvraag en onderzoeksvraag 1 wordt een aantal hypothesen opgesteld die de basis vormen voor de analyse van de data.

4. Hoe kan het verschil in de frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen en autochtonen in Nederland verklaard worden?

Uit de eerder aangehaalde Landelijke rapportage VMR (2007) is gebleken dat in vergelijking met autochtonen, niet-westerse allochtonen zich in een grotere mate 'vaak onveilig' voelen. Het is interessant of en hoe deze verschillen verklaard kunnen worden aan de hand van de factoren die vanuit de theorie van invloed zijn op onveiligheidsgevoelens.

1.2.2 Onderzoeksmethoden

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Er wordt gebruik gemaakt van literatuurstudie en data-analyse. De beantwoording van onderzoeksvraag 1 leidt tot een theoretisch kader en daarvoor wordt gebruik gemaakt van een literatuurstudie. Er zijn uitgebreide literatuurstudies gedaan naar veiligheidsbeleving en onveiligheidsgevoelens (zie o.a. Vanderveen, 2006). Er is voor dit onderzoek gekozen om de literatuurstudie af te bakenen. Het onderzoek richt zich op onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen in Nederland. De gebruikte literatuur is daarom voornamelijk gebaseerd op de Nederlandse situatie.

De beantwoording van onderzoeksvraag 2 gebeurt aan de hand van de rapporten van de belangrijkste bevolkingsonderzoeken naar onveiligheidsgevoelens in Nederland en onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. Daarbij wordt een tweetal bevolkingsonderzoeken meegenomen. Ten eerste is dat de VMR over de jaren 2006, 2007 en 2008. Er is voor deze rapporten gekozen, omdat deze het meest complete beeld geven van onveiligheidsgevoelens van Nederlanders. De onderzoeken kennen tevens een groot aantal respondenten en zijn over meerdere jaren te vergelijken. Ten tweede is dat het eenmalige onderzoek Leefsituatie Allochtone Stedelingen 04-05 [LAS], aangezien dit onderzoek zich nadrukkelijk richt op de vier grootste groepen allochtonen in Nederland, Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Daarbij is tevens een vergelijkingsgroep met autochtonen in het onderzoek meegenomen.

Om onderzoeksvraag 3 te beantwoorden is gebruik gemaakt van een aantal rapporten waarin de onveiligheidsgevoelens en dan met name de onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland beschreven worden. De belangrijkste publicaties die hiervoor de basis vormen zijn de Landelijke Rapportages VMR 2005 tot en met 2008 en de Jaarrapporten Integratie van het SCP van 2005, 2007 en 2008. In de landelijke rapportages van de VMR wordt, op de extra analyses bij het rapport van 2007 na, niet specifiek ingegaan op onveiligheidsgevoelens van allochtonen. Er zal daarom gebruik gemaakt worden van rapporten waarin de data van onder andere de VMR gebruikt zijn om analyses uit te voeren die gericht zijn op allochtonen. Vooral in de Jaarrapporten Integratie wordt specifiek ingegaan op de onveiligheidsgevoelens van allochtonen, wat deze rapporten bruikbaar maakt. Daardoor wordt duidelijk wat er bekend is over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen.

Voor de toetsing van de hypotheses worden kwantitatieve gegevens gebruikt. Kenmerkend voor kwantitatieve gegevens is dat deze “gebaseerd zijn op betekenissen die van getallen zijn afgeleid, het

verzamelen ervan resulteert in numerieke en gestandaardiseerde gegevens en de analyse ervan wordt door middel van diagrammen en statistische methoden uitgevoerd” (Saunders, Lewis en Thornhill, 2008, p. 463). Door middel van statistische analyses worden de hypothesen getoetst die in hoofdstuk vier vastgesteld zijn. De data die hiervoor gebruikt zullen worden, zijn reeds bestaande data. De gegevens worden dus niet specifiek voor dit onderzoek verzameld. Het gaat hierbij om secundaire gegevens en er kan gesproken worden van een secundaire data-analyse.

Er kan een drietal subgroepen van secundaire gegevens onderscheiden worden: documentaire gegevens, enquêtegegevens en gegevens samengesteld uit meervoudige bronnen (Saunders, Lewis en Thornhill, 2008). Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van secundaire enquêtegegevens. Dit zijn gegevens die met behulp van vragenlijsten zijn verzameld en die al eerder voor hun originele doelstelling zijn geanalyseerd (Saunders, Lewis en Thornhill, 2008).

Het gebruik van secundaire gegevens kent een aantal voor- en nadelen. Een van de voordelen is dat secundaire gegevens vaak van betere kwaliteit zijn dan de gegevens die zelf verzameld kunnen worden. Wanneer voor dit onderzoek op landelijk niveau allochtone burgers geënquêteerd zouden moeten worden, is het nagenoeg onmogelijk om genoeg respondenten voor een representatieve afspiegeling te krijgen. Tevens maken secundaire gegevens het mogelijk om longitudinaal onderzoek uit te voeren (Saunders, Lewis en Thornhill, 2008). Een ander voordeel is dat secundaire gegevens die openbaar beschikbaar zijn controle door anderen toegankelijk maken. Een nadeel kan zijn dat de gegevens verzameld kunnen zijn voor een ander doel dan het onderzoek waarin ze gebruikt worden. Daarnaast kunnen samenvoegingen en definities niet overeenkomen of ongeschikt zijn (Saunders, Lewis en Thornhill, 2008).

De data die gebruikt worden komen voort uit de eerder genoemde Veiligheidsmonitor Rijk ('06, '07, '08) en het onderzoek Leefsituatie Allochtone Stedelingen ('04-'05). Er is voor deze data gekozen, omdat in de Veiligheidsmonitor Rijk een vragenblok voorkomt over onveiligheidsgevoelens. Tevens bevat de VMR een groot aantal vragen die betrekking hebben op factoren die van invloed zijn op onveiligheidsgevoelens. Per jaar heeft de VMR ongeveer 20.000 respondenten en daarmee geeft het een goede afspiegeling van de onveiligheidsgevoelens in Nederland. Het onderzoek LAS is specifiek gericht op allochtone stedelingen. Ten opzichte van de VMR geeft dit een beter beeld van de veiligheidsbeleving van specifiek allochtonen.

1.3 Definitie allochtoon

Een van de centrale begrippen van dit onderzoek is ‘allochtoon’. In deze paragraaf zal duidelijk gemaakt worden wat er bedoeld wordt wanneer in dit onderzoek het begrip allochtoon gebruikt wordt. De definitie die gehanteerd wordt komt van het CBS. Het CBS maakt een indeling naar herkomst(groepering) in drie klassen: autochtoon, niet-westerse allochtoon en westerse allochtoon en hanteert daarbij de definities die weergegeven zijn in tabel 1.2.

Tabel 1.2 definities CBS

Herkomstgroepering	Kenmerk dat weergeeft met welk land een persoon verbonden is op basis van het geboorteland van de ouders of van zichzelf. Een eerste generatie allochtoon heeft als herkomstgroepering het land waar hij of zij is geboren. Een tweedegeneratie allochtoon heeft als herkomstgroepering het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader. Bij de tweede generatie is er ook een onderscheid tussen personen met één of twee in het buitenland geboren ouders.
Autochtoon	Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren, ongeacht het land waar men zelf is geboren.
Allochtoon	Persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. Er wordt onderscheid gemaakt tussen personen die zelf in het buitenland zijn geboren (de eerste generatie) en personen die in Nederland zijn geboren (de tweede generatie). Ook wordt onderscheid gemaakt tussen westerse en niet-westerse allochtonen.
Niet-westerse allochtoon	Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Turkije. Op grond van hun sociaal-economische en sociaal-culturele positie worden allochtonen uit Indonesië en Japan tot de westerse allochtonen gerekend. Het gaat vooral om mensen die in het voormalig Nederlands-Indië zijn geboren en werknemers van Japanse bedrijven met hun gezin.
Westerse allochtoon	Allochtoon met als herkomstgroepering een van de landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika en Oceanië, of Indonesië of Japan

Bron: CBS, website: methoden – begrippen.

1.4 Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* van dit onderzoek staat de vraag centraal wat onveiligheidsgevoelens zijn en welke factoren daarop van invloed zijn. Door middel van literatuuronderzoek wordt in kaart gebracht wat in wetenschappelijke literatuur bekend is over onveiligheidsgevoelens.

In *hoofdstuk 3* komt aan de orde hoe onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen in Nederland gemeten worden. Er zal beschreven worden hoe in bevolkingsonderzoeken onveiligheidsgevoelens geoperationaliseerd zijn en op welke wijze de onderzoeken uitgevoerd zijn.

In *hoofdstuk 4* wordt in kaart gebracht wat er uit eerdere publicaties op basis van bevolkingsonderzoeken bekend is over de onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen in Nederland. De onderzoeksvraag in dit hoofdstuk is hoe veiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland gekenmerkt kunnen worden. Hierbij zal een vergelijking gemaakt worden met de veiligheidsgevoelens van autochtonen. Op basis van het theoretisch kader en de bekende kenmerken van de veiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland, wordt in dit hoofdstuk een aantal hypothesen vastgesteld.

In *hoofdstuk 5* worden de resultaten van de toetsing van de hypothesen gepresenteerd. Gekeken wordt welke hypothesen verworpen of voorlopig aangenomen kunnen worden.

In *Hoofdstuk 6* wordt dieper ingegaan op de meest opvallende uitkomsten van de analyses. Daarbij staat centraal hoe deze resultaten gezien kunnen worden binnen de gebruikte literatuur en wat mogelijke effecten kunnen zijn buiten de gemaakte afbakening van dit onderzoek.

Ten slotte volgt in *hoofdstuk 7* de conclusie en discussie. In de conclusie worden de resultaten nog even kort samengevat en wordt vervolgens een antwoord gegeven op de probleemstelling. In de discussie komen de tekortkomingen van dit onderzoek aan bod en worden suggesties gegeven voor verder onderzoek.

2. Veiligheidsbeleving: componenten en context

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de volgende vraag centraal: *Wat zijn onveiligheidsgevoelens en welke factoren zijn daarop van invloed?* Om een antwoord te kunnen geven op deze vraag is een literatuuronderzoek uitgevoerd. Daarbij is gezocht naar een definiëring van het begrip onveiligheidsgevoelens. De factoren die van invloed zijn op veiligheidsbeleving en onveiligheidsgevoelens worden besproken aan de hand van hun context.

2.2 Onveiligheidsgevoelens

Sinds de jaren zeventig wordt er onderzoek gedaan naar onveiligheidsgevoelens (Boers, 2008). Toch ontbreekt het nog aan een eenduidige definitie van dit begrip en worden er verschillende termen gebruikt in onderzoeken. In internationale onderzoeken wordt vaak de term 'fear of crime' gebruikt (Ferraro, 1995). Met deze term wordt over het algemeen alleen de angst om slachtoffer te worden van een delict bedoeld (De Vries, 2005). In Nederlandse onderzoeken wordt vaak gesproken van 'veiligheidsbeleving' (De Vries, 2005), maar ook van 'angst voor slachtofferschap' (Wittebrood, 2006a), 'onveiligheidsbeleving' (Vanderveen, 2002) en 'angst voor criminaliteit' (Oppelaar & Wittebrood, 2006).

Een poging tot een definitie van veiligheidsbeleving is gedaan door Vanderveen (2002):

Veiligheidsbeleving duidt op de beleving van veiligheid van mensen in de ruimte waarin zij zich bewegen, zoals de eigen wijk, die aangetast kan worden door potentiële of directe dreiging van personen. De beleving of ook wel subjectieve veiligheid refereert aan de meer of minder bewuste ervaringen en interpretaties van een individu en daarmee samenhangende gedragingen zoals het controleren van de dreiging door zelf voorzorgsmaatregelen te nemen.
(p.32)

Van een definitie kan eigenlijk niet gesproken worden aangezien in de definiëring 'veiligheidsbeleving' als 'de beleving van veiligheid' wordt omschreven. De omschrijving die daarna volgt bevat wel een aantal interessante onderdelen; de aantasting van de beleving door dreiging van personen, bewuste ervaringen en interpretaties van een individu en daarop gebaseerde gedragingen. Deze onderdelen zijn door De Vries (2005) omschreven als 'componenten' van het concept veiligheidsbeleving. Zij onderscheidt een affectieve, een cognitieve en een conatieve component.

2.2.1 De affectieve component

De *affectieve* component wordt bepaald door "de gevoelens die burgers hebben ten aanzien van de

(potentiële) dreigingen die zij ervaren in de ruimte waarin zij zich bewegen” (De Vries, 2005, p. 6). Het gaat niet alleen om gevoelens van angst, maar ook om andere gevoelens zoals onrust. Angstgevoelens leven vaak rondom delicten met een laag risico van slachtofferschap en onrust heeft vaak te maken met politieke invloeden.

2.2.2 De cognitieve component

De *cognitieve* component is de kennis component. Het gaat daarbij om de waarneming van onveilige situaties en inschattingen van het risico op slachtofferschap. Daarbij is niet alleen de inschatting om zelf slachtoffer te worden van belang, maar ook het mogelijke slachtofferschap van anderen, zoals familieleden. De cognitieve component is gerelateerd aan de affectieve component. De gevoelens van onveiligheid die men ervaart staan niet los van de kennis die men heeft van onveilige situaties en de inschatting om slachtoffer te worden (De Vries, 2005).

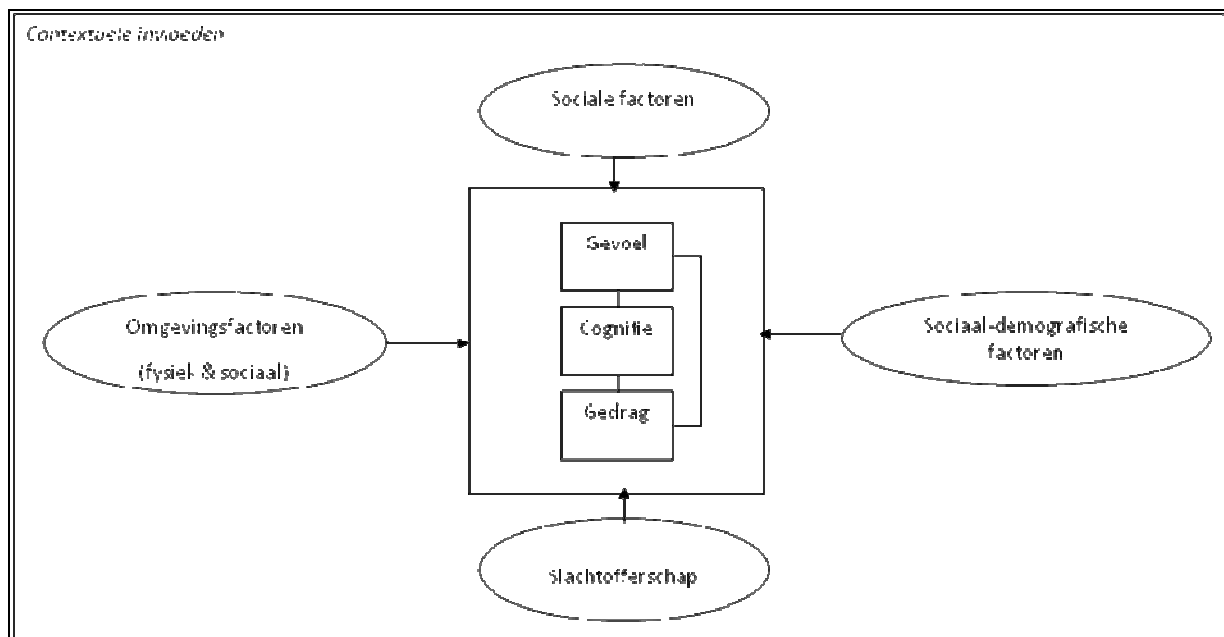
2.2.3 De conatieve component

De gedragingen op basis van de affectieve en de cognitieve component vallen onder de *conatieve* component. Vermijdingsgedrag is hiervan het belangrijkste onderdeel. Het kan bij vermijdingsgedrag gaan om het vermijden van bepaalde plekken, maar ook om het vermijden van bepaald handelen. Naast vermijdingsgedrag vallen beveiligingsmaatregelen ook onder de gedragscomponent. Hierbij valt te denken aan het plaatsen van extra sloten op de deur, rolluiken of een alarminstallatie (De Vries, 2005).

2.3 De context van veiligheidsbeleving

Veiligheidsbeleving is geen opzichzelfstaand begrip, maar dient gezien te worden binnen een context. De context waarbinnen (on)veiligheidsbeleving tot stand komt kent een aantal niveaus. De verschillende auteurs van literatuur over veiligheidsbeleving gebruiken allen hun eigen terminologie voor deze niveaus of contexten. Oppelaar en Wittebrood (2006) gebruiken bijvoorbeeld de termen ‘sociaal-culturele context’, ‘situationele context’ en ‘individuele context’. Zij beschrijven voornamelijk de context van ‘angst’. Er wordt ook wel gesproken van factoren, waarbij de indeling wordt gemaakt in sociale factoren, omgevingsfactoren, sociaaldemografische factoren en individuele ervaringsfactoren (De Vries, 2005), zie ook figuur 2.1.

Figuur 2.1 Veiligheidsbeleving en haar context

Bron: De Vries (2005, p. 19)

In dit onderzoek worden daarvoor de termen 'samenlevingsniveau', 'buurtniveau' en 'persoonsniveau' gebruikt, om zo overkoepelende omschrijvingen te kunnen gebruiken. De factoren die binnen deze niveaus van de context van veiligheidsbeleving een rol spelen zullen per niveau besproken worden. Allereerst zal het niveau van de samenleving besproken worden. Dit wordt gevolgd door het buurtniveau en het persoonsniveau.

2.3.1 Samenlevingsniveau

Het breedste niveau van de context waarbinnen veiligheidsbeleving tot stand komt, is het samenlevingsniveau. Dit kan zowel internationaal als nationaal zijn. Invloeden op dit niveau komen onder andere vanuit de media (Vanderveen, 2002). In de media komt de focus steeds meer te liggen op geweld en geweldsincidenten (Wittebrood, 2006a). Uit onderzoek blijkt dat naarmate men meer input ontvangt vanuit de media men zich onveiliger gaat voelen (De Vries, 2005). Vanuit de politie wordt geprobeerd sociale onrust te beperken door bewuste keuzes te maken in het wel of niet verspreiden van bepaalde onrustverhogende berichten (De Vries, 2005). Naast de invloed van beeldvorming zijn ook internationale, sociale ontwikkelingen van invloed op onveiligheidsgevoelens (Vanderveen, 2002). Voorbeelden hiervan zijn normvervaging en de dreiging van het gevaar van het onbekende bij terrorisme. Ook het proces van individualisering van de maatschappij blijkt van invloed (Wittebrood,

2006a). Vooral omdat blijkt dat mensen die alleen wonen en leven relatief vaker gevoelens van onveiligheid ervaren. Ook een maatschappelijke ontwikkeling als internationalisering en de daaraan gekoppelde migratie wordt van belang geacht (Wittebrood, 2006a). Daarbij is het belangrijk voor dit onderzoek dat de Nederlandse bevolking in het algemeen en met name in de steden, door toenemende immigratie vanuit niet-westerse landen, een steeds meer heterogene samenstelling kent. Volgens Wittebrood (2006) raakt de Nederlandse samenleving “*gesegmenteerd langs etnische lijnen*”.

2.3.2 Buurniveau

Een minder breed niveau dan het samenlevingsniveau is het buurniveau. Het buurniveau omvat voornamelijk de directe omgeving van het individu (Vanderveen, 2002). Op dit niveau zijn de belangrijkste factoren die van invloed zijn op onveiligheidsgevoelens de mate van verstedelijking en de gemeentegrootte (Vanderveen, 2002). Inwoners van meer verstedelijkte gebieden en grotere gemeenten voelen zich over het algemeen onveiliger dan inwoners van minder verstedelijkte gebieden en kleinere gemeenten (Vanderveen, 2002). Er is dus sprake van geografische spreiding van onveiligheidsgevoelens. Het is echter nog niet duidelijk of de buurten in Nederland zelf een direct effect hebben op de onveiligheidsbeleving, of dat de specifieke bewoners van dergelijke buurten zich onveiliger voelen (Vanderveen, 2002).

Naast verstedelijking en gemeentegrootte zijn de inrichting van de publieke ruimte, de sociale samenstelling van de buurt en de sociale cohesie eveneens van invloed op de veiligheidsbeleving (Wittebrood, 2006a; Vanderveen, 2002). Wittebrood (2006a) spreekt daarbij niet van buurniveau, maar van situationele context. Vooral de sociale samenstelling en sociale cohesie van een buurt blijken in relatie tot de onveiligheidsgevoelens van allochtonen relevant.

In sommige buurten is de onveiligheidsbeleving door de specifieke sociale samenstelling namelijk opvallend sterker dan in andere buurten. Bewoners voelen zich bijvoorbeeld onveiliger in buurten met een lage sociaaleconomische status (Wittebrood, 2006a). Dit zijn vaak buurten waar ook veel niet-westerse allochtonen wonen.

Bij sociale cohesie gaat het om zowel formele als informele netwerken waarin mensen deelnemen en om de frequentie van deze contacten. Niet alleen sociale bindingen zijn van belang, maar ook het onderlinge vertrouwen. Sociale cohesie leidt ook tot medeverantwoordelijkheid, sociale controle en vertrouwen op steun van anderen (Vanderveen, 2002). Sociale relaties in de buurt blijken zowel

leefbaarheid als onveiligheidsbeleving te verklaren aangezien die een drempel kunnen opwerpen voor gedrag dat leidt tot verloedering (Vanderveen, 2002). De aanwezigheid van hangjongeren, maar ook asociaal gedrag zoals roken waar dat verboden is, hebben een negatief effect op de het veiligheidsgevoel (Vanderveen, 2002). Het percentage niet-westerse allochtonen en het tempo waarin een buurt van 'kleur' verandert, zijn belangrijke bepalende factoren van onveiligheidsgevoelens (Vanderveen, 2002). Dit laatste betekent dat hoe sneller het percentage allochtonen in een buurt toeneemt, hoe onveilig de bewoners zich voelen.

Een factor die een positieve invloed heeft op veiligheidsgevoelens op buurtniveau is de aanwezigheid van 'normaal-anderen' (Vanderveen, 2002). Tot 'normaal-anderen' behoren bijvoorbeeld gezinnen en winkelende koppels. Aanwezigheid daarvan werkt geruststellend. Daarentegen roepen 'anders-anderen', zoals zwervers en drugsverslaafden voornamelijk onrust op. Niet alleen de aanwezigheid van anderen in de buurt is van invloed op onveiligheidsgevoelens, maar ook de samenstelling van de bevolking in de buurt (De Vries, 2005). De bevolkingsdichtheid en etnische samenstelling van de buurt, zijn bepalend voor deze samenstelling. Zo blijkt uit onderzoek (Moeller, 1989) dat hoe groter de bevolkingsdichtheid van de buurt is, hoe banger mensen zijn om zelf slachtoffer te worden van een delict. De relevantie van de etnische samenstelling van de buurt blijkt vooral in buurten waar veel allochtonen wonen. De autochtonen die in die buurten wonen blijken banger te zijn om slachtoffer te worden dan autochtonen die in een overwegend door autochtonen bewoonde buurt wonen.

Het gemeenschapsgevoel van burgers is eveneens van invloed op onveiligheidsgevoelens (De Vries, 2005). Hierbij gaat het om het gevoel om deel uit te maken van een groep. Er kunnen vier dimensies van gemeenschapsgevoel onderscheiden worden, te weten: lidmaatschap, invloed, samenwerking en emotionele binding en steun. Lidmaatschap is het gevoel om tot de gemeenschap te behoren. Invloed is de relatie tussen de gemeenschap en het individu en de mate waarin er mogelijkheden zijn om elkaar te beïnvloeden. Bij samenwerking gaat het om de mate waarin individuen bepaalde behoeften kunnen realiseren (De Vries, 2005). Op basis van deze vier dimensies kan een onderscheid gemaakt worden tussen *safe neighbourhoods*, buurten waar burgers elkaar kennen en normen en waarden delen en *sick neighbourhoods*, buurten met een gebrek aan sociale controle, waar de bewoners zich machteloos voelen (De Vries, 2005). De verwachting is dat sociale cohesie binnen etnische minderheidsgroepen van positieve invloed is op de informele sociale controle en daarmee de kans op slachtofferschap van criminaliteit kan verkleinen (Korf en Bovenkerk, 2007).

2.3.3 Persoonsniveau

De context waarbinnen onveiligheidsgevoelens tot stand komen, bestaat naast het samenlevingsniveau en het buurtniveau ook uit het persoonsniveau. De belangrijkste factor op persoonsniveau is slachtofferervaring (Wittebrood, 2006b; De Vries, 2005). Wittebrood (2006b) spreekt daarbij van individuele context en stelt dat individuen die eerder slachtoffer zijn geweest, hun kans om opnieuw slachtoffer te worden hoger zullen inschatten. Als gevolg daarvan zijn zij angstiger voor criminaliteit dan mensen zonder slachtofferervaring. Slachtofferschap blijkt niet altijd tot meer gevoel van onveiligheid te leiden. Zo blijkt dat de groepen die zich het meest veilig voelen, het meest slachtoffer worden van geweldsdelicten (Vanderveen, 2002). Er wordt wel gesproken van een zogenaamde *fear-victimization paradox* (Vanderveen, 1999).

Ten aanzien van slachtofferschap kan onderscheid gemaakt worden tussen de angst voor slachtofferschap, de inschatting om slachtoffer te worden en bezorgdheid over de ontwikkeling van criminaliteit (Wittebrood, 2006b). Slachtoffers van criminaliteit zijn angstiger, mede als gevolg van de hogere inschatting van herhaald slachtofferschap. Zo blijkt ook uit tabel 2.4.

Tabel 2.1 Aandeel van de Nederlandse bevolking van 12 jaar en ouder dat zich wel eens onveilig voelt naar slachtofferschap, 2004 (in procenten)

		Wel slachtoffer					
		Totaal	Enkelvoudig	Meervoudig	geweld	diefstal	vernieling
Geen slachtoffer							
Voelt zich wel eens onveilig	19	31	28	41	44	30	30
Bang alleen thuis	16	20	18	26	23	22	18
Angst bij het opendoen	62	60	61	55	57	61	58
Onveilige plekken buurt	28	33	32	38	36	34	34

Bron: Wittebrood, 2006b, p. 141

Het zijn vooral de slachtoffers van geweld en meervoudig slachtoffers die angstiger zijn. Het is interessant om te kijken of niet-westerse allochtonen vaker slachtoffer zijn van geweld en vaker meervoudig slachtoffer zijn.

Op het persoonsniveau is naast slachtofferschap een aantal verschillen bekend ten aanzien van sociaaldemografische factoren. Zo rapporteren mannen minder onveiligheidsgevoelens dan vrouwen.

Datzelfde geldt voor hoger opgeleiden ten opzichte van lager opgeleiden. Ook mensen met meer economische draagkracht rapporteren minder onveiligheidsgevoelens dan mensen met minder economische draagkracht. De effecten van deze sociaalgeografische factoren staan niet los van de woonomgeving (Wittebrood, 2006b). Zo wonen bepaalde bevolkingsgroepen (zoals lageropgeleiden en niet-westerse allochtonen) in buurten die op zichzelf al eigenschappen bevatten die onveiligheidsgevoelens vergroten.

2.4 Afbakening onderzoek

Gezien de beperkte omvang en tijdsduur van dit onderzoek is het onmogelijk om alle factoren die van invloed zijn op de onveiligheidsbeleving van allochtonen, op alle niveaus van de context te onderzoeken. Tevens is het niet haalbaar om het begrip 'veiligheidsbeleving' op basis van de secundaire data uit de VMR en het onderzoek LAS te onderzoeken, aangezien in deze enquêtes slechts deelaspecten gemeten worden. Een eerste afbakening is dat de data-analyse gericht wordt op 'onveiligheidsgevoelens'. Dit is, zoals in dit hoofdstuk is gebleken, een onderdeel van veiligheidsbeleving. De affectieve component is de enige die in zowel de VMR als het onderzoek LAS is gemeten. Hoe dit gebeurt, wordt in hoofdstuk 3 besproken. Uitspraken over de totale veiligheidsbeleving van allochtonen kunnen op basis van het verdere onderzoek niet gedaan worden.

Een tweede afbakening is een beperking in het aantal factoren dat in de analyse van verschillen tussen de onveiligheidsgevoelens van allochtonen en autochtonen wordt meegenomen. Deze afbakening kan gemaakt worden op basis van eerder onderzoek. Zo blijkt dat feitelijk slachtofferschap, na leeftijd en fysieke woonomgeving de grootste samenhang vertoont met veiligheidsbeleving (De Vries, 2005). Vragen over fysieke woonomgeving komen weinig tot niet voor in de data die gebruikt zullen worden voor dit onderzoek en ten aanzien van leeftijd zijn de effecten al bekend (De Vries, 2005; Vanderveen, 2002). Naast deze factor op persoonsniveau zal ook een factor op buurniveau meegenomen worden, te weten: sociale leefomgeving. De sociale leefomgeving heeft binnen de omgeving de grootste invloed op onveiligheidsbeleving (De Vries, 2005). Factoren op samenlevingsniveau worden niet gemeten in de bevolkingsonderzoeken en kunnen niet meegenomen worden in het onderzoek. In hoofdstuk 3, 4 en 5 wordt verder ingegaan op de onveiligheidsgevoelens van allochtonen en de invloed daarop van slachtofferschap en sociale leefomgeving.

2.5 Conclusie

De onderzoeksvraag van dit hoofdstuk was: *Wat zijn onveiligheidsgevoelens en welke factoren zijn daarop van invloed?*

Onveiligheidsgevoelens worden in de literatuur omschreven als de affectieve component van een meeromvattend concept; veiligheidsbeleving. Naast onveiligheidsgevoelens bestaat veiligheidbeleving uit de kennis die een persoon heeft van onveilig situatie (cognitieve component) en uit de het vermijdings- en beveiligingsgedrag (conatieve component) dat een persoon vertoont. Onveiligheidsgevoelens kunnen zich voordoen in verschillende vormen. Naast gevoelens van angst kan het ook gaan om gevoelens van onrust. De context van veiligheidsbeleving blijkt te bestaan uit een drietal niveaus; samenlevingsniveau, buurtniveau en persoonsniveau. Op het niveau van de samenleving bestaat een grote invloed van de media op het ontstaan van gevoelens van onrust. Tevens zijn globale, sociale ontwikkelingen zoals individualisering van invloed. Het buurtniveau behelst voornamelijk de directe omgeving van het individu. Op dit niveau zijn de gemeentegrootte, de mate van verstedelijking en sociale leefomgeving de factoren met de grootste invloed op onveiligheidsgevoelens. De belangrijkste factor die van invloed is op het persoonsniveau, is slachtofferschap. Vooral meervoudig slachtoffers en slachtoffers van geweldsdelicten blijken zich vaker onveilig te voelen.

Nu vanuit de theorie in kaart gebracht is wat onveiligheidsgevoelens zijn en welke factoren daarop van invloed zijn is het relevant om te kijken hoe in de praktijk, onveiligheidsgevoelens in Nederland gemeten worden. Daarbij is het relevant om te zien of getracht wordt het complete concept van veiligheidsbeleving te meten, of dat er slechts delen aan bod komen. De verwachting is dat in veiligheidsenquêtes niet alle componenten mee (kunnen) worden genomen. Ditzelfde geldt voor de factoren die vanuit de context van invloed zijn op veiligheidsbeleving.

3. Bevolkingsonderzoeken onveiligheidsgevoelens

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk over bevolkingsonderzoeken wordt de vraag beantwoord hoe onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland worden gemeten. De VMR zal worden besproken en het onderzoek LAS. De Integrale Veiligheidsmonitor [IVM] zal, als opvolger van de VMR, kort behandeld worden. Per onderzoek wordt behandeld bij welke organisatie de uitvoering ligt, wat het onderwerp is, wat het doel is, wat de opzet is en hoe de data verzameld worden. Daarnaast zal in dit hoofdstuk beschreven worden hoe de kernbegrippen van dit onderzoek (onveiligheidsgevoelens, slachtofferschap en sociale leefomgeving) in de bevolkingsonderzoeken geoperationaliseerd zijn. Hierdoor wordt duidelijk wat er wordt bedoeld met de abstracte terminologie en wat er precies gemeten is.

3.2 De Veiligheidsmonitor Rijk

De VMR wordt uitgevoerd door het CBS in opdracht van de ministeries van BZK en Justitie. Het is een samenvoeging van drie eerder bestaande landelijke enquêtes, te weten: de Politiemonitor Bevolking [PMB], de Leefbaarheids- en Veiligheidsenquête [L+V] en het slachtofferdeel uit de module Rechtsbescherming en Veiligheid van het Permanent Onderzoek Leefsituatie [POLS] van het CBS. Het instrument geeft inzicht in onveiligheidsgevoelens van Nederlanders. Daarnaast is de VMR ook gericht op buurtproblemen, slachtofferschap, politiecontacten en preventie. Het doel van de VMR is *“het samenstellen van actuele en vergelijkbare gegevens op landelijk en regionaal niveau over ervaringen van burgers met veel voorkomende criminaliteit, zoals slachtofferschap, onveiligheidsgevoelens, preventiegedrag, en het oordeel van de bevolking over het optreden van de politie.”* (CBS, 2009).

In 2005 is gestart met een pilot van de enquête en sinds 2006 wordt deze jaarlijks gehouden onder in Nederland woonachtige personen van 15 jaar of ouder in particuliere huishoudens. Deze personen worden geselecteerd op basis van een steekproeftrekking uit de gemeentelijke basisadministratie [GBA]. De data worden verzameld in de periode januari – maart door middel van een standaard telefonisch interview (Computer Assisted Telephone Interviewing [CATI]) of als dat niet mogelijk is door middel van een interview thuis (Computer Assisted Personal Interviewing [CAPI]). Uit alle 25 politieregio's probeert men ten minste 750 respondenten te krijgen. Dit heeft in 2006 tot 20.865 (68 procent van de uitzet) in 2007 tot 19.128 (68 procent van de uitzet) en in 2008 tot 19.798 (66 procent van de uitzet) respondenten geleid.

Van de 19.798 respondenten van de VMR 2008 zijn er 1.163 geregistreerd als niet-westerse allochtoon. Zoals te zien is in tabel 3.1, is dat 5,9 procent van het totaal aantal respondenten. Westerse allochtonen maken met 1.643 respondenten 8,3 procent uit van het totaal aantal respondenten. Het totaal aantal niet-westerse allochtonen in Nederland was op 1 januari 2008 1.765.730 op een totaal van 16.405.399 inwoners (CBS, 2009). Dat komt neer op 10,8 procent. Dit is bijna het dubbele van het percentage niet-westerse allochtone respondenten in de VMR. Voor dit verschil tussen de steekproef en de totale bevolking wordt gecorrigeerd in de Landelijke rapportage VMR. Net zoals voor leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, omvang van het huishouden, politieregio, stedelijkheid van de woongemeente en telefoonregistratie (CBS, website: VMR korte onderzoeksomschrijving).

3.2.1 Operationalisering onveiligheidsgevoelens Veiligheidsmonitor Rijk

De meest gebruikte operationalisering van het begrip 'onveiligheidsgevoel' is de vraag of iemand zich veilig voelt wanneer hij of zij over straat loopt (Ferraro, 1995). Daarbij wordt ook vaak doorgevraagd of dit 's avonds of overdag is en of het verschillend is in de eigen buurt of op andere locaties (Vanderveen, 2002). In de databestanden die gebruikt zullen worden voor de analyse, wordt veiligheidsgevoel op enigszins afwijkende manieren gemeten.

In de VMR worden onveiligheidsgevoelens door middel van een aantal vragen gemeten. De eerste vraag van het blok onveiligheidsgevoelens is of men zich wel eens onveilig voelt. Dit is een vrij algemene vraag, die gevolgd wordt door een vraag naar de frequentie (vaak, soms of zelden) van het gevoel van onveiligheid. Deze vraag wordt alleen gesteld aan de respondenten die met 'ja' op de eerste geantwoord hebben. Aansluitend wordt aan alle respondenten een aantal vragen gesteld over vermijdingsgedrag. Bijvoorbeeld of men bepaalde plekken in zijn of haar woonplaats mijdt, omdat deze onveilig zijn.

Na zes vragen over vermijdingsgedrag, wordt aan de respondenten die aangegeven hebben zich wel eens onveilig te voelen een aantal vragen gesteld over hun onveiligheidsgevoelens op verschillende locaties. Het gaat hierbij om de vraag of zij zich wel eens onveilig voelen rondom uitgaansgelegenheden, in straat in de eigen buurt, op plekken waar groepen jongeren rondhangen, in het winkelgebied of winkelcentrum in de buurt, in eigen huis en in het openbaar vervoer. Aan de personen die aangeven zich op één of meerdere van deze plekken wel eens onveilig voelen wordt vervolgens gevraagd of dit 's avonds en/of overdag het geval is (CBS, 2006; CBS, 2007b; CBS, 2008b).

In de VMR 2008 wordt op basis van de vragen een schaalscore voor onveiligheidsgevoelens berekend. Deze schaalscore 'beleving van onveiligheid' bevat de twee 'algemene' vragen over onveiligheidsgevoelens en vijf vragen over vermijdingsgedrag. In de Landelijke Rapportage VMR wordt gesproken van een schaalscore 'beleving van onveiligheid'. In hoofdstuk 2 is gebleken dat veiligheidsbeleving meer behelst dan veiligheidsgevoel en vermijdingsgedrag. Het gaat te ver om hier te spreken van een schaal voor veiligheidsbeleving. De vragen komen allen uit het vragenblok 'onveiligheidsgevoelens', een omschrijving die de lading van de schaal beter dekt.

3.2.2 Operationalisering slachtofferschap Veiligheidsmonitor Rijk

In de VMR is een vragenblok gewijd aan slachtofferschap. De VMR maakt daarbij onderscheid in slachtofferschap en ondervonden delicten. Met ondervonden delicten wordt weergegeven hoe vaak men met delicten is geconfronteerd (CBS, 2008b). De VMR onderscheidt vijftien verschillende delictsoorten, verdeeld over een aantal delictgroepen; geweldsdelicten, vermogensdelicten en vandalismedelicten. Onder geweldsdelicten vallen seksuele delicten, mishandeling en bedreiging. Tot vermogensdelicten worden (poging tot) inbraak, fietsdiefstal, autodiefstal, diefstal uit de auto, zakkenrollerij (met of zonder geweld) en overige diefstal gerekend. Onder vandalismedelicten vallen beschadiging/diefstal vanaf de auto en overige vernielingen. Doorrijden na aanrijding staat los van de delictgroepen en er is nog een restcategorie met overige delicten. De VMR 2008 kent ook een meting van slachtofferschap algemeen. Hierbij gaat het om "slachtofferschap van delicten, uitgedrukt als het percentage van de bevolking (van 15 jaar en ouder) dat in een periode van 12 maanden eenmaal of vaker is geconfronteerd met een of meer delicten, ongeacht de plaats waar en het aantal malen dat dit is gebeurd" (CBS, 2008b, p.33).

3.2.3 Operationalisering sociale leefomgeving Veiligheidsmonitor Rijk

De factor sociale leefomgeving komt in acht stellingen naar voren in de VMR 2008 in het blok buurtproblemen (CBS, 2008b). De eerste twee stellingen zijn 'ik heb veel contact met mijn directe buren' en 'ik heb veel contact met andere buurtbewoners'. Bij alle stellingen wordt gebruik gemaakt van een vijfpuntsschaal (helemaal mee eens, mee eens, niet mee eens/niet mee oneens, mee oneens en helemaal mee oneens). Naast de stellingen over het contact met de buren zijn de volgende stellingen voorgelegd aan de respondenten:

- In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om
- Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid
- De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks

- Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen
- Als het maar enigszins mogelijk is ga ik uit deze buurt verhuizen
- Ik ben tevreden met de bevolkingssamenstelling in deze buurt

3.3 Integrale Veiligheidsmonitor

Sinds de VMR 2008 is er een aantal wijzigingen doorgevoerd en als gevolg daarvan is de naam veranderd in Integrale Veiligheidsmonitor Rijk [IVM]. De IVM is in 2008 voor het eerst uitgevoerd en kan zowel op landelijk/regionaal als op gemeentelijk niveau gebruikt worden als enquête-instrument. De belangrijkste verschillen van de IVM met de VMR zijn:

- Er is sprake van een andere periode van waarneming (15 sept. – 31 dec. t.o.v. jan. – mrt.)
- Er is een onderscheid gemaakt in verplichte en facultatieve vragenblokken en er is een vrije ruimte toegevoegd.
- Er is gebruik gemaakt van vier methoden van waarneming in plaats van twee. Extra methoden: Computer Assisted Web Interviewing [CAWI] en Paper and Pencil Interviewing [PAPI]).
- Er zijn zowel op landelijk als lokaal niveau gegevens verzameld.

(CBS, website: IVM methodologische toelichting)

3.4 Leefsituatie Allochtone Stedelingen

Het onderzoek LAS is een onderzoek naar de leefsituatie van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen in de leeftijd van 15 tot 65 jaar in de 50 grootste gemeenten. Tevens is er een referentiegroep van autochtonen benaderd. In dit onderzoek, dat in de periode van november 2004 tot mei 2005 is uitgevoerd, zijn vragen gesteld over veiligheidsbeleving en slachtofferschap. Daarnaast zijn er vragen gesteld over vrijetijdsbesteding, taakverdeling binnen het huishouden, voorzieningengebruik en mobiliteit. Aanvullend is een tijdsbestedingonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is in opdracht van het CPB en in samenwerking met het CBS uitgevoerd (SCP, 2005). Het veldwerk is door Veldkamp Marktonderzoek uitgevoerd.

Het CBS heeft een steekproeftrekking gedaan uit het GBA. Dit is gebeurd door middel van een random steekproef per etnische groep, gestratificeerd naar gemeentegrootte (CBS, 2007a). De dataverzameling heeft plaatsgevonden met behulp van computerondersteunde mondelinge vragenlijsten (CAPI). Verschillen tussen de steekproef en de totale bevolking zijn gecorrigeerd voor leeftijd, geslacht, burgerlijke staat, generatie, herkomstgroepering, kinderen 0-12 jaar en gemeenteomvang (G4 versus overige gemeenten). De steekproefomvang en respons zijn als volgt:

Tabel 3.1 Steekproefomvang en respons LAS 04-05

	Steekproefomvang	Respons	Respons %
Marokkanen	2022	919	45%
Turken	1864	947	51%
Antillianen	1746	825	47%
Surinamers	2009	763	38%
Autochtonen	1295	642	50%

Bron CBS, 2007a

Het doel van het LAS-onderzoek is het vaststellen van de verschillende aspecten van de leefsituatie van de bevolking in de grote steden (Veldwerkverslag LAS). Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de 50 grootste steden van Nederland. De G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) en steden als Eindhoven, Enschede, Almere, Nijmegen, Delft, Leeuwarden, Arnhem, Zaanstad, Tilburg en Groningen (SCP, 2005). Aangezien een aanvullende eis van het onderzoek was dat er uitspraken gedaan moesten kunnen worden over werkende moeders met kinderen tot 12, zijn er extra gesprekken gevoerd met Marokkaanse, Antilliaanse en Turkse moeders (SCP, 2005).

3.4.1 Operationalisering onveiligheidsgevoelens Leefsituatie Allochtone Stedelingen

In het onderzoek LAS worden onveiligheidsgevoelens beknopter gemeten dan in de VMR. Aangezien het onderzoek LAS niet alleen gericht is op veiligheid, worden er maar vijf vragen gesteld over onveiligheidsgevoelens. Er wordt, net zoals bij de VMR, begonnen met de algemene vraag “*Voelt u zich wel eens onveilig?*”. Aansluitend wordt ook hierbij, aan diegene die met ‘ja’ antwoorden, naar de frequentie gevraagd (vaak, soms of zelden). Deze vragen worden gevolgd door een tweetal vragen (aan alle respondenten) over onveiligheidsgevoelens op meer specifieke locaties. Er wordt gevraagd of men zich wel eens onveilig voelt als men over straat loopt en of men zich wel eens onveilig voelt in eigen huis. De laatste vraag is een inschattingsvraag over de geschatte kans dat er in de komende 12 maanden in het eigen huis wordt ingebroken (groot, niet groot/niet klein, klein). Deze vraag kan gezien worden als een vraag naar een deel van de cognitieve component van veiligheidsbeleving, de risicoperceptie van slachtofferschap.

3.4.2 Operationalisering slachtofferschap Leefsituatie Allochtone Stedelingen

Waar de VMR uitgebreid ingaat op slachtofferschap, is ook op dit onderdeel het onderzoek LAS beknopter. Er wordt gevraagd of men van één of meerdere van de volgende delicten in de afgelopen vijf jaar of twaalf maanden slachtoffer is geworden: inbraak, aangevallen/mishandeling, bedreiging,

fietsdiefstal, diefstal uit auto, diefstal uit kleding of tas en vernieling. Hierdoor kan minder onderscheid gemaakt worden naar verschillende delicttypen. Tevens komen geweldsdelicten, die van grote invloed zijn op onveiligheidsgevoelens, alleen aan bod bij het delict aangevallen/mishandeling. Naar andere geweldsdelicten wordt niet specifiek gevraagd.

3.4.3 Operationalisering sociale leefomgeving Leefsituatie Allochtone Stedelingen

In het onderzoek LAS is ten aanzien van sociale leefomgeving een aantal stellingen voorgelegd. Deze zijn vergelijkbaar met de stellingen in de VMR. Hierbij is dezelfde vijfpuntsschaal gebruikt als in de VMR.

- Ik voel mij thuis in mijn buurt
- Ik heb veel contacten met mijn directe buren
- Ik heb veel contact met andere buurtbewoners
- In de buurt gaan mensen prettig met elkaar om

3.5 Conclusie

De onderzoeksvraag in dit hoofdstuk was: *Hoe worden onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland gemeten?*

Onveiligheidsgevoelens blijken landelijke gemeten te worden door de Veiligheidsmonitor Rijk. De uitkomsten daarvan geven een goed beeld van landelijke ontwikkelingen, maar er wordt weinig ingegaan op specifieke doelgroepen. Ook is de vertegenwoordiging van niet-westerse allochtonen in de VMR 2008 niet overeenkomstig het landelijke percentage. Het eenmalige onderzoek Leefsituatie Allochtone Stedelingen 2004-2005 gaat wel specifiek in op de doelgroep niet-westerse allochtonen.

De enquêtes zijn niet alleen gericht op veiligheidsbeleving, maar ook op bijvoorbeeld ervaringen met contact met de politie. Als gevolg daarvan wordt slechts beperkt ingegaan op de theoretische invloeden op veiligheidsbeleving. Zowel in de VMR als in het onderzoek LAS worden onveiligheidsgevoelens gemeten door te vragen of en zo ja, hoe vaak men zich onveilig voelt. Vervolgens wordt er onderscheid gemaakt naar verschillende tijdstippen en locaties. Er wordt echter niet naar verschillende gevoelens gevraagd, zoals angst en onrust. Alleen in de VMR wordt ook gevraagd naar de conatieve component van veiligheidsbeleving, het vermijdings- en beveiligingsgedrag. Van alle factoren uit de context van veiligheidsbeleving is vooral gekeken hoe slachtofferschap en sociale leefomgeving gemeten worden. Daarbij blijkt dat er in zowel de VMR als het onderzoek LAS bij slachtofferschap onderscheid wordt gemaakt naar verschillende delicten en delicttypen. Herhaaldelijk slachtofferschap wordt daarentegen

niet gemeten. Van de sociale leefomgeving wordt vooral gemeten wat de buurtbeleving is van de respondenten.

Het meten van onveiligheidsgevoelens van specifiek niet-westerse allochtonen blijkt lastig te zijn, aangezien het een moeilijk te bereiken doelgroep is. Het gebeurt voornamelijk in het onderzoek LAS. Dit onderzoek is alleen gericht op Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse stedelingen in Nederland. Nu duidelijk is hoe onveiligheidsgevoelens gemeten worden, kan er gekeken worden naar de uitkomsten van dergelijke metingen en hoe deze uitkomsten gebruikt worden in rapporten. Zo ontstaat er een beeld van wat er, op basis van de uitkomsten van veiligheidsenquêtes, bekend is over de onveiligheidsgevoelens niet-westerse allochtonen. Zo kan bepaald worden waar interessante gaten zitten in analyses van data uit veiligheidsenquêtes en/of waar deze analyses stoppen en dit onderzoek verder kan gaan.

4. Onveiligheidsgevoelens allochtonen

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt in kaart gebracht welke uitkomsten ten aanzien van de onveiligheidsgevoelens van allochtonen bekend zijn op basis van onderzoeken zoals de VMR en het onderzoek LAS. De vraag die beantwoord zal worden in dit hoofdstuk is: *Wat is er bekend over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland?*

De afbakening die gemaakt is in hoofdstuk 2, maakt dat in dit hoofdstuk voornamelijk beschreven wordt wat er bekend is over het slachtofferschap en de sociale leefomgeving van niet-westerse allochtonen in vergelijking met autochtonen in Nederland. Naar aanleiding van wat hierover al bekend is en de inzichten uit hoofdstuk 2, zal in dit hoofdstuk een aantal hypothesen opgesteld worden.

4.2 Onveiligheidsgevoelens allochtonen

Uit de Landelijke Rapportage VMR 2007 blijkt dat niet-westerse allochtonen zich vaker onveilig voelen dan westerse allochtonen en autochtonen. Niet-westerse allochtonen wonen echter vaak in steden. Wanneer er gecorrigeerd wordt voor stedelijkheid, leeftijd en geslacht, blijkt dat allochtonen zich net zo vaak wel eens onveilig voelen als autochtonen (CBS, 2007b). Dit gaat niet op wanneer gekeken wordt naar niet-westerse allochtonen. Deze groep geeft aan zich vaak onveilig te voelen. Wanneer voor deze groep gecorrigeerd wordt voor stedelijkheid, leeftijd en geslacht, blijkt dat niet-westerse allochtonen zich nog steeds vaker vaak onveilig voelen dan westerse allochtonen en autochtonen. Ruim twee keer zoveel niet-westerse allochtonen als autochtonen voelen zich vaak onveilig (CBS, 2007b).

Om betrouwbaarder uitspraken te kunnen doen over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen zijn voor de Jaarrapportage Integratie 2008 de gegevens van de VMR 2006, 2007 en 2008 samengevoegd. Daaruit is gebleken dat voor zowel niet-westerse allochtonen, westerse allochtonen als autochtonen geldt dat meer vrouwen zich wel eens onveilig voelen dan mannen. Opvallend is dat uit de analyse van de drie jaargangen van de VMR blijkt dat niet-westerse allochtonen zich het vaakst wel eens onveilig voelen. Het zijn daarbij vooral niet-westerse allochtone vrouwen van 18 tot 34 jaar die het meest aangeven zich wel eens onveilig voelen. Ten opzichte van autochtonen en westerse allochtonen, is er onder niet-westerse allochtonen een relatief hoog aantal personen dat zich vaak onveilig voelt. Ook op basis van deze gegevens blijkt dat vooral in sterk stedelijke gebieden, niet-westerse allochtonen het meest zich zowel vaak als wel eens onveilig voelen. Dit wordt verklaard door het feit dat zij vaak in

onveilig(er) (achterstands)buurten wonen (CBS, 2008b). Maar ook in matig en niet stedelijke gebieden is het aandeel niet-westerse allochtonen met onveiligheidsgevoelens hoger dan bij autochtonen.

Naast verschillen tussen allochtonen en autochtonen zijn er op basis van andere bevolkingsonderzoeken dan de VMR ook verschillen gevonden tussen bevolkingsgroepen. Op het eerste gezicht komt daaruit naar voren dat de verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen verschillende groepen niet-westerse allochtonen en autochtonen gering zijn (SCP, WODC en CBS, 2005). Wanneer onderscheid gemaakt wordt naar locatie, blijkt dat ook op straat de verschillen in onveiligheidsgevoelens tussen allochtonen en autochtonen gering zijn. In eigen huis voelen Turken en Marokkanen zich echter drie keer zo vaak onveilig als autochtonen (SCP, WODC en CBS, 2005). Dit kan mogelijk verklaard worden door de hogere inschatting die zij maken dat er bij hen wordt ingebroken.

Tabel 4.1 Mate van onveiligheidsgevoelens (voelt zich wel eens onveilig) naar etnische groep, 2004/2005 (in procenten)

	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen	Autochtonen	Totaal
Algemeen	31	28	32	25	30	29
Op straat	38	34	40	35	39	37
In eigen huis	14	12	9	8	4	10
Inschatting kans op inbraak groot	9	7	4	3	4	6

Bron: Wittebrood, 2006a, o.b.v. LAS '04/'05, SCP

De gegevens van tabel 4.1 komen voort uit analyses op basis van het onderzoek LAS. Op basis van de data van dit onderzoek is, voor zover mogelijk te overzien is, nog niet onderzocht of net zoals bij de VMR 2007 niet-westerse allochtonen zich vaker vaak onveilig voelen dan autochtonen. Dit valt op basis van de VMR 2007 wel te verwachten en de hypothese is als volgt:

Hypothese 1: Niet-westerse allochtonen voelen zich relatief vaker 'vaak onveilig' dan autochtonen

Naast de vergelijking tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen, wordt ook geanalyseerd of er significante verschillen zijn tussen de vier niet-westerse allochtone groepen; Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen.

Ruim twee keer zoveel niet-westerse allochtonen als autochtonen voelen zich vaak onveilig en niet-westerse allochtonen voelen zich vaker thuis onveilig dan autochtonen. Er wordt verwacht dat niet-

westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen, zich vaker in huis onveilig voelen dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 2: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, voelen zich vaker in huis onveilig dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

4.3 Slachtofferschap allochtonen

4.3.1 Slachtofferschap allochtonen algemeen

Alle rapporten constateren in eerste instantie dat allochtonen relatief vaker slachtoffer worden van criminaliteit, maar dat dit verschil vervalst na correctie voor stedelijkheid. Op basis van de PMB 2004 wordt geconcludeerd dat allochtonen gemiddeld vaker slachtoffer worden dan autochtonen (SCP, WODC en CBS, 2005). Op basis van het onderzoek LAS blijkt daarentegen dat allochtonen gemiddeld niet vaker en zelfs iets minder vaak slachtoffer zijn van criminaliteit dan autochtonen (SCP, WODC en CBS, 2005). In het onderzoek LAS worden allochtone stedelingen met autochtone stedelingen vergeleken en in de PMB worden allochtone stedelingen met autochtonen vanuit heel Nederland vergeleken. Dit wordt als verklaring gezien voor de verschillende uitkomsten.

Analyses van de VMR 2007 wijzen uit dat één op de drie niet-westerse allochtonen slachtoffer is geweest van een van de afzonderlijke delictgroepen in 2006, tegenover een kwart van de autochtonen (CBS, 2007b). Hier blijkt niettemin dat na correctie voor leeftijd en stedelijkheid autochtonen een grotere kans hebben om slachtoffer te worden dan niet-westerse allochtonen.

De laatste jaren is er eigenlijk geen verschil meer tussen slachtofferschap van allochtonen en autochtonen (Korf en Bovenkerk, 2007). Een verklaring daarvoor kan zijn dat slachtofferschap van criminaliteit niet echt leeft onder allochtonen en ze daarom in zelfrapportage minder melding maken van slachtofferschap (Korf en Bovenkerk, 2007). Ook is de term 'slachtofferschap' vaak moeilijk te begrijpen voor (een deel van de) geënquêteerde niet-westerse allochtonen (Korf en Bovenkerk, 2007). Daarnaast wordt criminaliteit door allochtonen als iets gezien wat 'gewoon' bij de buurt hoort en probeert men het imago van de buurt te beschermen door minder ervaringen met slachtofferschap te noemen (Korf en Bovenkerk, 2007). Een vertekening kan ook ontstaan doordat allochtonen vaak minder en selectiever bereikt worden (Korf en Bovenkerk, 2007).

Ondanks dat uit veel rapporten blijkt dat er geen verschillen zijn in slachtofferschap tussen allochtonen en autochtonen is de verwachting dat de niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker slachtoffer zijn van delicten dan de autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Slachtoffers van delicten voelen zich vaker onveilig (CBS, 2007b) en niet-westerse allochtonen voelen zich vaker vaak onveilig.

Hypothese 3: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker slachtoffer van delicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Opvallend is dat niet-westerse allochtonen disproportioneel vaak meermalen slachtoffer worden (Korf en Bovenkerk, 2007). Uit hoofdstuk 2 bleek dat meervoudig slachtoffers zich veel onveiliger voelen dan enkelvoudig slachtoffers. Verwacht wordt dat het feit dat niet-westerse allochtonen vaker meermalen tot slachtoffer worden gemaakt verklarend kan zijn voor het grotere aantal allochtonen dat zich vaak onveilig voelt.

Hypothese 4: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker meermalen slachtoffer dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

4.3.2 Slachtofferschap allochtonen naar delict(type)

Wanneer stedelijkheid en leeftijd meegenomen worden in de analyses zijn algemene verschillen in slachtofferschap tussen allochtonen en autochtonen zeer gering. Verschillen naar delict en delicttype (de categorie waarbinnen een delict valt) blijken wel te bestaan. Deze verschillen zijn relevant, omdat bijvoorbeeld slachtoffers van geweldsdelicten zich veel onveiliger voelen dan slachtoffers van vermogensdelicten en vandalisme. Slachtoffers van geweld voelen zich meer dan twee keer zo vaak onveilig als niet slachtoffers (CBS, 2008b). De verwachting is dat de niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker slachtoffer zijn van geweldsdelicten dan de autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 5: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker slachtoffer van geweldsdelicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Verschillen naar delictstype zijn dat niet-westerse allochtonen relatief vaker slachtoffer zijn van geweldsdelicten en vermogensdelicten (CBS, 2007b). Ten aanzien van vandalisme zijn er geen verschillen (CBS, 2007b). Ook hierbij verandert het beeld na correctie voor leeftijd en stedelijkheid. Voor alle delictgroepen daalt het slachtofferpercentage van niet-westerse allochtonen. Vergelijkend blijkt dan

dat niet-westerse allochtonen minder vaak slachtoffer zijn van vandalismedelicten dan autochtonen. De verwachting is dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen minder vaak slachtoffer zijn van vandalismedelicten dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 6: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder vaak slachtoffer van vandalismedelicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Ten aanzien van slachtofferschap van vermogensdelicten is er geen verschil meer tussen beide groepen. Uit analyse van de VMR over de jaren 2006, 2007 en 2008 komt wél naar voren dat niet-westerse allochtonen met name vaker slachtoffer worden van vermogensmisdrijven (CBS, 2008b). Ten aanzien van het slachtofferschap van geweldsmisdrijven zijn de verschillen kleiner. Correctie voor leeftijd en stedelijkheid zorgt ook hierbij voor een daling van de slachtofferkans van niet-westerse allochtonen. Aangezien de analyse van de VMR 2006, 2007 en 2008 een beter beeld zou moeten geven van het slachtofferschap wordt er verwacht dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen, vaker slachtoffer zijn van vermogensdelicten dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 7: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker slachtoffer van vermogensdelicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Naast het onderscheid in delictstype, kan er een onderscheid gemaakt worden in de afzonderlijke delicten. Daarbij zijn er geen verschillen tussen allochtonen en autochtonen in slachtofferschap van woninginbraak, zakkenrollerij, straatroof en mishandeling (Korf en Bovenkerk, 2007). Niet-westerse allochtonen zijn wel minder vaak slachtoffer van (lichamelijk) geweld en vernieling. Turken en Marokkanen zijn vaker slachtoffer van inbraak en auto-inbraak (Korf en Bovenkerk, 2007; SCP, WODC en CBS, 2005). Surinamers en autochtonen zijn relatief vaak slachtoffer van bedreiging en autochtonen van vernielingen, met name beschadiging van de auto (SCP, WODC en CBS, 2005).

4.3.3 Slachtofferschap allochtonen naar locatie

Voor niet-westerse allochtonen geldt dat de kans om slachtoffer te worden in de woonbuurt (waar de meeste delicten plaatsvinden) aanmerkelijk groter is dan voor autochtonen (SCP, WODC en CBS, 2005). Voor niet-westerse allochtonen is de kans om slachtoffer te worden het grootst wanneer zij in gemengde wijken wonen (SCP, WODC en CBS, 2005). In de VMR en LAS wordt niet gevraagd naar de locatie van het slachtofferschap. Verschillen hierin tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen kunnen dan ook niet worden getoetst.

De mate van stedelijkheid speelt zowel bij allochtonen als autochtonen een grote rol bij de kans slachtoffer te worden. Hoe sterker de stedelijkheid van een gemeente of buurt hoe groter de kans om slachtoffer te worden. Ter vergelijking, in niet stedelijke gebieden is één op de vijf inwoners slachtoffer en in de meest stedelijke gebieden één op de drie.

4.4 Sociale leefomgeving allochtonen

Naast verschillen in algemene onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap is er in de bevolkingsonderzoeken ook aandacht voor de sociale leefomgeving van allochtonen. Tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen zijn verschillen ten aanzien van de samenstelling van de buurt en de sociale samenhang.

4.4.1 Samenstelling buurt

Niet-westerse allochtonen wonen relatief vaker in stedelijke gebieden (voornamelijk de vier grootste steden in Nederland) dan autochtonen (CBS, 2008b). Deze gebieden worden onder meer gekenmerkt door een hogere bevolkingsdichtheid, een factor die van negatieve invloed is op de angst om slachtoffer te worden. Binnen de grote steden wonen niet-westerse allochtonen geconcentreerd in bepaalde wijken en zijn ongelijkmatig verspreid over steden (SCP, WODC en CBS, 2005).

De bewoners van concentratiewijken voelen zich aanzienlijk onveiliger dan bewoners van andere wijken. Concentratiewijken zijn wijken met meer dan 25 procent niet-westerse allochtonen. Zo'n 40% van de bewoners van concentratiewijken voelt zich wel eens onveilig ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 30%. In concentratiewijken voelen vooral autochtonen zich onveilig, in de wittere wijken zijn de verschillen tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen veel geringer. Op straat en thuis voelen bewoners van concentratiewijken zich onveiliger dan die in andere wijken (SCP, WODC en CBS, 2005).

4.4.2 Sociale samenhang

Onveiligheid gaat vaak samen met geringe sociale samenhang (SCP, 2007). Gemiddeld over alle buurten ervaren allochtonen minder sociale samenhang in hun buurt dan autochtonen (SCP, WODC en CBS, 2005). De verwachting is dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen minder sociale samenhang ervaren dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 8: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder sociale samenhang dan autochtonen die zich vaak 'onveilig voelen'.

De ervaren sociale samenhang verschilt per type wijk. Zowel allochtonen als autochtonen ervaren minder sociale samenhang in concentratiewijken dan in wittere wijken (SCP, WODC en CBS, 2005). Daarbij ervaren allochtonen in concentratiewijken meer sociale samenhang dan autochtonen.

Niet-westerse allochtonen hebben minder contacten met burens en buurtgenoten en ervaren minder gevoel van saamhorigheid. Ook vinden allochtonen vaker dat mensen elkaar nauwelijks kennen in de buurt. Minder vaak vinden allochtonen dat men in de buurt prettig met elkaar omgaat, gehecht is aan de buurt, zich in de buurt thuis voelt en tevreden is over de bevolkingssamenstelling (SCP, WODC en CBS, 2005). Van al deze factoren is bekend dat ze een negatieve uitwerking hebben op veiligheidsgevoelens, wat leidt tot de volgende hypothesen:

Hypothese 9: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, hebben minder contact met burens dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Hypothese 10: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder gevoel van saamhorigheid dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Hypothese 11: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder dat mensen prettig omgaan met elkaar in de buurt dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Hypothese 12: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder gehecht aan de buurt dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Hypothese 13: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder tevreden over de bevolkingssamenstelling dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

4.5 Conclusie

De onderzoeksvraag van dit hoofdstuk is: *Wat is er bekend over de onveiligheidsgevoelens van allochtonen in Nederland?*

Uit de landelijke rapportages van de Veiligheidsmonitor Rijk en de Jaarrapportages Integratie is veel informatie beschikbaar over de onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. Ook de invloed op onveiligheidsgevoelens van slachtofferschap en sociale leefomgeving komt daarin aan bod. Over het algemeen blijkt dat de verschillen tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen gering zijn wanneer het gaat om algemene onveiligheidsgevoelens. Zeker wanneer in de analyses mee wordt genomen dat niet-westerse allochtonen vaak in stedelijke gebieden wonen en jonger zijn. Opvallend is wel dat er wel degelijk verschil is ten aanzien van de frequentie van onveiligheidsgevoelens. Zo geven niet-westerse allochtonen drie keer zo vaak aan zich vaak onveilig te voelen als autochtonen. Zelfs wanneer hier rekening wordt gehouden met verschillen in stedelijkheid en leeftijd.

Niet-westerse allochtonen zijn niet vaker slachtoffer van criminaliteit in het algemeen. Wel blijkt dat allochtonen vaker meermalen slachtoffer zijn, vaker slachtoffer zijn van vermogensdelicten en vaker slachtoffer zijn in de eigen woonbuurt dan autochtonen. Ten aanzien van de sociale leefomgeving ervaren niet-westerse allochtonen minder sociale samenhang. Ook hebben zij minder contact met de buren, ervaren ze minder gevoel van saamhorigheid en vinden ze minder dat mensen in de buurt prettig met elkaar omgaan. Niet-westerse allochtonen hebben ook minder het idee dat, mensen gehecht zijn aan de buurt en ze zijn minder tevreden over de bevolkingssamenstelling van hun buurt.

Het is dan ook interessant om te onderzoeken of deze verschillen tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen ook opgaan voor een specifiek deel van deze groepen; diegenen die zich vaak onveilig voelen. Er is dan ook een aantal hypothesen opgesteld om te kunnen toetsen of deze verschillen zich ook voordoen bij de vergelijking tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Nu blijkt dat niet-westerse allochtonen vaker aangeven zich 'vaak onveilig' te voelen zou dit verschil beïnvloed kunnen worden door een hogere mate van slachtofferschap en een slechte sociale leefomgeving.

5. Resultaten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de analyses die uitgevoerd zijn om de hypothesen te toetsen over allochtonen die zich vaak onveilig voelen. De onderzoeksvraag is daarbij: *Hoe kan het verschil in de frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen en autochtonen in Nederland verklaard worden?*

In hoofdstuk 4 zijn 13 hypothesen opgesteld aan de hand van een drietal factoren: veiligheidsgevoelens, slachtofferschap en sociale leefomgeving. De toetsing van deze hypothesen is uitgevoerd op basis van data van het onderzoek LAS en een samengevoegd databestand van de VMR over de jaren 2006, 2007 en 2008. Daarbij is steeds een onderscheid gemaakt tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Tevens is op basis van de data van het onderzoek LAS onderzocht of er, ten aanzien van de 13 hypothesen, verschillen zijn tussen de vier grootste groepen niet-westerse allochtonen: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. De resultaten worden per factor en per hypothese besproken. Het gaat hierbij voornamelijk om de beschrijving van de uitkomsten, de waarden van de toetsen en de significantieniveaus zijn te vinden in bijlage 3.

5.2 Onveiligheidsgevoelens

Uit de analyses van de VMR 2007 is gebleken dat niet-westerse allochtonen zich relatief vaker onveilig voelen dan autochtonen. Voor het onderzoek LAS en de gecombineerde VMR van 2006, 2007 en 2008 is eveneens getoetst of dit het geval is.

Hypothese 1: Niet-westerse allochtonen voelen zich relatief vaker 'vaak onveilig' dan autochtonen.

Uit de analyse van het onderzoek LAS is gebleken dat de frequentie van het gevoel van onveiligheid significant verschilt tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Uit de beschrijvende statistiek blijkt dat niet-westerse allochtonen zich bijna drie maal vaker vaak onveilig voelen dan autochtonen. Van de niet-westerse allochtonen voelt 5,8% zich vaak onveilig ten opzichte van 2,1% van de autochtonen. Ditzelfde geldt voor de VMR 06-08. Van de niet-westerse allochtonen voelt 5,8% zich vaak onveilig ten opzichte van 2,5% van de autochtonen. De frequentie van het gevoel van onveiligheid verschilt eveneens significant tussen de vier niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen. Zowel Turken als Surinamers en Marokkanen geven significant vaker aan zich vaak onveilig te voelen dan Antillianen.

Hypothese 1 kan worden aangenomen. De analyses van zowel het onderzoek LAS als de VMR 06-08 tonen aan dat niet-westerse allochtonen zich significant vaker vaak onveilig voelen. De verdere analyses gaan in op dit verschil.

Hypothese 2: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, voelen zich vaker in huis onveilig dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

De verwachting was dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen zich thuis vaker onveilig zouden voelen dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Uit de analyses van zowel het onderzoek LAS als de VMR 06-08 blijkt echter dat de onveiligheidsgevoelens in huis niet significant verschillen. Ook tussen Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen zijn geen significante verschillen gevonden. Hypothese 2 kan verworpen worden.

5.3 Slachtofferschap

Aangezien er een significant verschil is in de frequentie van onveiligheidsgevoelens tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen en slachtofferschap van invloed is op onveiligheidsgevoelens is onderzocht of er verschillen zijn in slachtofferschap van respondenten die zich vaak onveilig voelen. Allereerst is daarbij gekeken naar slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit.

Hypothese 3: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker slachtoffer van delicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Op basis van de VMR 06-08 is een variabele 'slachtoffer afgelopen 5 jaar' samengesteld op basis van het slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar van poging tot inbraak, inbraak, seksuele handtastelijkheden, mishandeling, bedreiging, fietsdiefstal, zakkenrollerij, diefstal met geweld, overige diefstal, vernieling, doorrijden na een aanrijding en overige delicten. Diefstal uit de auto kwam ook voor in de VMR, maar aangezien een groot deel van de respondenten niet over een auto beschikt is deze variabele niet meegenomen. Tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen blijkt geen significant verschil in slachtofferschap van veel voorkomende criminaliteit te zijn.

Bij het onderzoek LAS is slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar gemeten door een samengestelde variabele van slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar van inbraak, een aanval/mishandeling, bedreiging, fietsdiefstal, diefstal uit tas of kleding en vernieling. Ook hierbij is geen significant verschil gevonden

tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Ditzelfde geldt voor verschillen tussen Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Hypothese 3 kan verworpen worden.

Vanuit de theorie over slachtofferschap bleek dat personen die herhaald slachtoffer worden zich meer onveilig voelen. De verwachting was dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker meermalen slachtoffer zijn dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 4: Niet-westerse allochtonen die zich ‘vaak onveilig’ voelen, zijn vaker meermalen slachtoffer dan autochtonen die zich ‘vaak onveilig’ voelen.

De verwachting was ook dat dit vast te stellen was op basis van de data van het onderzoek LAS en de VMR 06-08. Dit bleek echter niet mogelijk. Zowel in LAS als in de VMR wordt aan de respondenten per delict gevraagd of zij daarvan in de afgelopen 5 jaar slachtoffer zijn geworden. Wanneer een respondent bijvoorbeeld aangeeft in de afgelopen 5 jaar slachtoffer te zijn geweest van mishandeling, dan blijkt hier nog niet uit of dit één of vijf keer heeft plaatsgevonden. Herhaaldelijk slachtofferschap is als gevolg daarvan niet vast te stellen op basis van de beschikbare data. Er kan daarom geen uitspraak gedaan worden over hypothese 4.

Net als herhaald slachtofferschap, verhoogt het slachtofferschap van geweldsdelicten eveneens gevoelens van onveiligheid. De verwachting was dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker slachtoffer zijn geweest van geweldsdelicten dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 5: Niet-westerse allochtonen die zich ‘vaak onveilig’ voelen, zijn vaker slachtoffer van geweldsdelicten dan autochtonen die ‘zich vaak’ onveilig voelen.

In de VMR 06-08 wordt gevraagd naar slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar van een drietal geweldsdelicten: slachtofferschap van sexuele mishandeling, mishandeling en diefstal met geweld. Voor alle drie de delicten is geen significant verschil gevonden tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. In het onderzoek LAS wordt slechts naar het slachtofferschap in de afgelopen 5 jaar van één geweldsdelict gevraagd, namelijk het slachtofferschap van een aanval of mishandeling. Ook hierbij blijkt er geen significant verschil te zijn tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Opvallend is dat tussen de vier niet-westerse allochtone groepen wel significante verschillen zijn

in het slachtofferschap van een aanval of mishandeling. Uit de beschrijvende statistieken blijkt dat 28.3% van de Surinamers en 24.1% van de Antillianen die zich vaak onveilig voelen de afgelopen 5 jaar slachtoffer te zijn geweest van een aanval of mishandeling, terwijl 10% van de Marokkanen en 11.7% van de Turken die zich vaak onveilig voelen de afgelopen 5 jaar slachtoffer is geweest. Het zijn dus voornamelijk Surinamers en Antillianen die zich vaak onveilig voelen die vaker slachtoffer zijn van geweldsdelicten. Hypothese 5 kan verworpen worden, met daarbij wel een kanttekening dat er wel verschillen zijn tussen de vier groepen niet-westerse allochtonen.

Een delictgroep die een minder grote impact heeft op onveiligheidsgevoelens is vandalisme. Toch is ook voor deze delictgroep onderzocht of er verschillen zijn tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 6: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder vaak slachtoffer van vandalisedelicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Vandalisme is in de VMR 06-08 is gemeten door te vragen naar het slachtofferschap van vernieling in de afgelopen 5 jaar. Tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen is geen significant verschil gevonden. In het onderzoek LAS is aan de respondenten gevraagd of er de laatste vijf jaar wel eens iets van hen moedwillig vernield of beschadigd is zonder dat daarbij iets is gestolen. Ook hierbij wordt geen significant verschil gevonden tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Turken, Surinamers, Marokkanen en Antillianen blijken eveneens relatief even vaak slachtoffer te zijn van vandalisme. Hypothese 6 kan daarom verworpen worden.

Naast geweldsdelicten en vandalisedelicten kunnen ook vermogensdelicten onderscheiden worden. De vraag is of niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker slachtoffer zijn van vermogensdelicten dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 7: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn vaker slachtoffer van vermogensdelicten dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Poging tot inbraak, inbraak, fietsdiefstal, zakkenrollerij en overige diefstal zijn de vijf vermogensdelicten die in de VMR 06-08 naar voren komen. Aan alle respondenten is gevraagd of zij de afgelopen 5 jaar slachtoffer zijn geweest van deze afzonderlijke delicten. Van alle vermogensdelicten is alleen ten

aanzien van fietsdiefstal een significant verschil gevonden tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Uit de beschrijvende statistieken kan opgemaakt worden dat 21,1% van de autochtonen die zich vaak onveilig voelen de afgelopen 5 jaar slachtoffer is geweest van fietsdiefstal ten opzichte van 34,8% van de niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen.

De vermogensdelicten die in het onderzoek LAS voorkomen zijn inbraak, fietsdiefstal, diefstal uit auto, diefstal uit tas, kleding of van het lichaam. Ook in dit geval is diefstal uit de auto niet meegenomen aangezien een groot deel van de respondenten geen auto bezit. Voor de drie vermogensdelicten die wel zijn meegenomen is geen significant verschil gevonden tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Tussen Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen die zich vaak onveilig voelen is alleen een verschil gevonden ten aanzien van het slachtofferschap van diefstal uit kleding, tas of van het lichaam in de afgelopen 5 jaar. Zo is 43,3% van de Surinamers die zich vaak onveilig voelen de afgelopen 5 jaar slachtoffer geworden van diefstal uit kleding, tas of van het lichaam ten opzicht van 10% van de Marokkanen.

Al met al kan gesteld worden dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen niet vaker slachtoffer zijn van vermogensdelicten dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Er is alleen een significant verschil in slachtofferschap van fietsdiefstal. Tevens zijn Surinamers significant vaker slachtoffer van diefstal uit kleding, tas of van het lichaam. Hypotheses 7 kan dus verworpen worden.

5.4 Sociale leefomgeving

Naast onveiligheidsgevoel en slachtofferschap is een aantal hypothesen getoetst ten aanzien van verschillen in sociale leefomgeving tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Sociale leefomgeving is als omgevingsfactor van invloed op veiligheidsgevoelens. Zo voelen mensen die een lagere sociale samenhang ervaren in buurt zich over het algemeen onveiliger dan mensen die een hogere sociale samenhang ervaren. De verwachting was dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen een lagere sociale samenhang ervaren dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 8: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder sociale samenhang dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

In de VMR is geen sprake van één vraag naar sociale samenhang, maar is er een aantal stellingen voorgelegd die gezamenlijk sociale samenhang meten. Sociale samenhang of sociale cohesie wordt in de VMR 06-08 gemeten door de volgende stellingen:

- Ik heb veel contact met mijn directe burens.
- Ik heb veel contact met andere buurtbewoners.
- In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om.
- Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid.
- De mensen in de buurt kennen elkaar nauwelijks.
- Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.
- Als het maar enigszins mogelijk is ga ik uit deze buurt verhuizen.
- Ik ben tevreden met de bevolkingssamenstelling in deze buurt.

Er is gekeken of dit een betrouwbare schaal oplevert. Met een Cronbach's Alpha (α) van 0.819 kan er gesproken worden van een zeer betrouwbare schaal. Verwijdering van een of meerdere variabelen leidt niet tot een verhoging van de Cronbach's Alpha (α). Uit toetsing van de hypothese blijkt dat de ervaren sociale samenhang in de buurt van niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen significant verschilt. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen ervaren een significant lagere sociale cohesie dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Sociale samenhang wordt in het onderzoek LAS gemeten door een schaalconstructie bestaande uit de stellingen:

- Ik voel mij thuis in mijn buurt.
- Ik heb veel contacten met mijn directe burens.
- Ik heb veel contacten met andere buurtbewoners.
- In deze buurt gaan mensen prettig met elkaar om.

Deze schaal kent echter een te lage Cronbach's Alpha (α) van 0.624, om gebruikt te kunnen worden. Op basis van het onderzoek LAS kunnen er daarom geen uitspraken gedaan worden over eventuele verschillen in de ervaren sociale samenhang tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Hypothese 8 kan alleen op basis van de VMR 06-08 aangenomen worden.

In hoofdstuk 4 is de verwachting uitgesproken dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen minder contact met hun burens hebben dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 9: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, hebben minder contact met burens dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Op basis van de VMR 06-08 kan geconcludeerd worden dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen niet even vaak contact hebben met hun directe burens als autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Ze hebben significant minder contact met hun directe burens. Uit de analyse van het onderzoek LAS blijkt daarentegen dat er geen significant verschil is tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen ten aanzien van het contact met directe burens. Ook tussen de vier niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen zijn er verschillen in het contact met de directe burens. Het blijkt dat Surinamers en Antillianen significant minder contact hebben met hun directe burens dan Turken.

Aangezien de uitkomsten van de analyses van de VMR 06-08 en het onderzoek LAS dusdanig verschillen kan hypothese 9 alleen voor VMR 06-08 aangenomen worden. Voor het onderzoek LAS dient de hypothesen verworpen te worden. Er is geen eenduidige uitkomst ten aanzien van het contact met de directe burens.

Verschillen in de saamhorigheid die gevoeld wordt in de buurt zijn eveneens getoetst. Daarbij was de verwachting dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen minder gevoel van saamhorigheid ervaren dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 10: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder gevoel van saamhorigheid dan autochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen.

Naar de ervaren saamhorigheid wordt alleen in de VMR 06-08 gevraagd. Uitspraken op basis van het onderzoek LAS kunnen niet worden gedaan. Uit de VMR 06-08 blijkt wel dat het ervaren gevoel van saamhorigheid in buurt van niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen significant verschilt van dat van autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Niet-westerse allochtonen ervaren minder een gevoel van saamhorigheid dan autochtonen. Daarmee kan hypothese 10 op basis van VMR 06-08 worden aangenomen.

De verwachting ten aanzien van de omgang in de buurt was, dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen minder ervaren dat mensen prettig met elkaar omgaan in de buurt dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Hypothese 11: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, ervaren minder dat mensen prettig omgaan met elkaar in de buurt dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

De VMR 06-08 wijst uit dat er een significant verschil is in de ervaring van een prettige omgang in de buurt tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Niet-westerse allochtone die zich vaak onveilig voelen ervaren minder dat buurtgenoten prettig met elkaar omgaan dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Ook hierbij geldt weer dat voor het onderzoek LAS een tegenstrijdig uitkomst gevonden wordt. Op basis van de analyse van het onderzoek LAS blijkt namelijk dat er geen significant verschil is tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Wel is er een verschil tussen de vier niet-westerse allochtone groepen. Surinamers ervaren significant minder dat mensen in de buurt prettig met elkaar omgaan dan Turken.

De laatste twee hypothesen bleken alleen toetsbaar voor de VMR 06-08. Simpelweg doordat in het onderzoek LAS niet naar de hechting met de buurt en de tevredenheid over de bevolkingssamenstelling wordt gevraagd.

Hypothese 12: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder gehecht aan de buurt dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

In hoeverre men hecht aan de buurt is in de VMR 06-08 gemeten door te vragen of men als het enigszins mogelijk is uit de buurt zou verhuizen. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen geven significant vaker aan dat zij als het enigszins mogelijk is zouden verhuizen uit hun buurt dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Hypothese 12 kan aangenomen worden.

Hypothese 13: Niet-westerse allochtonen die zich 'vaak onveilig' voelen, zijn minder tevreden over de bevolkingssamenstelling dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Net als de hechting aan de buurt, verschilt ook de tevredenheid over de bevolkingssamenstelling van de buurt tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen zijn significant minder tevreden over de bevolkingssamenstelling dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Helaas kan hierover dus op basis van het onderzoek LAS geen uitspraak gedaan worden, net zoals over de verschillen tussen de vier niet-westerse allochtone groepen.

5.5 Conclusie

De onderzoeksvraag in dit hoofdstuk was: *Hoe kan het verschil in de frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen en autochtonen in Nederland verklaard worden?*

Dat er een verschil is in de frequentie van onveiligheidsgevoelens tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen is aan het begin van dit hoofdstuk vastgesteld op basis van de gecombineerde gegevens van de VMR van 2006, 2007 en 2008 en op basis van het onderzoek LAS. Vervolgens is onderzocht of er voor deze twee groepen, niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen, verschillen te vinden zijn ten aanzien van slachtofferschap en sociale leefomgeving. Deze factoren bleken theoretisch van invloed te zijn op onveiligheidsbeleving en daarbinnen onveiligheidsgevoelens.

Tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen, blijken weinig tot geen verschillen te zijn in slachtofferschap. Zowel ten aanzien van slachtofferschap in het algemeen, als ten aanzien van de te onderscheiden delicttypen en delicten. Ten aanzien van sociale leefomgeving zijn er wel verschillen geconstateerd, al kwamen deze alleen naar voren uit de analyses van de VMR 06-08. Daaruit bleek dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen een minder sociale samenhang in de buurt ervaren. Tevens hebben zij minder contact met hun burens, ervaren ze minder een gevoel van saamhorigheid in de buurt, hebben ze minder het gevoel dat mensen prettig met elkaar omgaan, zijn ze minder gehecht aan de buurt en zijn ze minder tevreden over de bevolkingssamenstelling van de buurt.

Het is opvallend dat er geen verschillen naar voren zijn gekomen ten aanzien van slachtofferschap, aangezien uit eerdere analyses bleek dat niet-westerse allochtonen in het algemeen, van een aantal delicttype, vaker slachtoffer bleken te zijn. Ook de verwachting dat slachtofferschap van invloed is op onveiligheidsgevoelens speelt daarbij mee. Dat er verschillen zijn gevonden ten aanzien van sociale leefomgeving is eveneens opvallend. De verwachting was wel dat dit zo zou zijn, maar vooral dat deze uitkomsten alleen bij de VMR 06-08 gevonden zijn, is opvallend. Op de opvallende uitkomsten wordt dieper ingegaan in het volgende hoofdstuk. Daarbij zal centraal staan in hoeverre de uitkomsten nu verklaren dat er een verschil is in de frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen en autochtonen.

6. Interpretatie en terugkoppeling resultaten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de meest opvallende uitkomsten van de analyses die in hoofdstuk 5 beschreven zijn. Daarbij is een aantal uitkomsten opvallend te noemen. Er waren weinig tot geen verschillen in slachtofferschap. De sociale leefomgeving van niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen bleek wel te verschillen met die van autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Hoe deze resultaten gezien kunnen worden binnen de gebruikte literatuur, komt in dit hoofdstuk aan de orde. Tevens zal, aan de hand van de resultaten, naar de afbakening van het onderzoek gekeken worden. Zo is bijvoorbeeld het samenlevingsniveau van de context waarbinnen veiligheidsbeleving tot stand komt, niet meegenomen. Daardoor is een aantal componenten van veiligheidsbeleving buiten beschouwing gelaten. Van de componenten die wel meegenomen zijn in de analyses, bleek het niet mogelijk om alle factoren die daarvan deel uitmaken te analyseren. Al met al is het interessant om terug te grijpen op de literatuur en rapportages met als uitgangspunt de resultaten van de analyses.

6.2 Opvallende uitkomsten

Uit de analyses is gebleken dat niet-westerse allochtonen significant vaker aangeven zich vaak onveilig te voelen dan autochtonen. Dit was ook de verwachting, mede op basis van het feit dat dit bleek uit de Landelijke rapportage VMR van 2007. Tussen de vier groepen niet-westerse allochtonen die onderzocht zijn bleken eveneens verschillen te bestaan. Turken, Surinamers en Marokkanen gaven significant vaker aan zich vaak onveilig te voelen dan Antillianen. De verwachting dat er verschillen zouden zijn tussen de vier niet-westerse allochtone groepen bestond vooral ten aanzien van onveiligheidsgevoelens in eigen huis. Voornamelijk Turken en Marokkanen zouden zich in eigen huis onveilig voelen. Uit de analyses blijkt dat er tussen de mensen die zich vaak onveilig voelen van de vier niet-westerse allochtone groepen geen significante verschillen zijn in onveiligheidsgevoelens in eigen huis. De verschillen blijken zich dus alleen voor te doen bij niet-westerse allochtonen die zich wel eens onveilig voelen.

De uitkomsten van de toetsing van de hypothesen over slachtofferschap en sociale leefomgeving kunnen samengevat worden rond drie punten. Ten eerste, is er, in tegenstelling tot de verwachting, weinig tot geen verschil in slachtofferschap tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Ten tweede, kwamen er uit de analyses wel verschillen naar voren in de sociale leefomgeving van niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. De verschillen in sociale leefomgeving kwamen alleen naar

voren uit de analyses van de VMR 06-08 en niet uit de analyses van het onderzoek LAS. Ten derde, blijken er wel verschillen te zijn in slachtofferschap en sociale leefomgeving tussen de vier niet-westerse allochtonen bevolkingsgroepen. Ook in een aantal gevallen waarbij er geen verschil bleek te zijn tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen.

6.2.1 Slachtofferschap gelijk

Vrijwel alle hypothesen die vallen onder de persoonlijke ervaringsfactor 'slachtofferschap' zijn verworpen. De verwachting die bestond dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen vaker slachtoffer zouden zijn in het algemeen, maar ook meer specifiek van geweldsdelicten en vermogensdelicten strookt niet met de uitkomsten van de analyses van zowel VMR 06-08 als het onderzoek LAS. Alleen ten aanzien van het vermogensdelict fietsdiefstal is een significant verschil gevonden. Dat verschil kwam echter alleen naar voren uit de data van VMR 06-08 en niet uit het onderzoek LAS.

Het zou dus zo kunnen zijn dat, doordat de vier niet-westerse allochtone groepen als één groep beschouwd zijn, verschillen in slachtofferschap tussen de groepen wegvallen. Wanneer dan ook onderscheid gemaakt wordt tussen de vier niet-westerse allochtone bevolkingsgroepen, blijkt dat er wel verschillen zijn in slachtofferschap. Surinamers en Antillianen die zich vaak onveilig voelen blijken significant vaker slachtoffer te zijn van geweldsdelicten dan Turken en Marokkanen. De verwachting zou dan ook zijn dat Surinamers en Antillianen vaker zouden aangeven zich vaak onveilig te voelen. Antillianen doen dat merkwaardig genoeg significant minder dan Turken, Marokkanen en Surinamers. Hieruit kan opgemaakt worden dat de invloed van slachtofferschap van geweldsdelicten bij niet-westerse allochtonen niet op dezelfde manier van invloed is op onveiligheidsgevoelens als uit de theorie (Wittebrood, 2006b) verwacht werd.

Uit de voor dit onderzoek uitgevoerde literatuurstudie en de rapporten op basis van eerdere veiligheidsenquêtes, kwam naar voren dat er geen eenduidig beeld bestaat over de verschillen in slachtofferschap tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen in Nederland. Sommige inzichten wijzen erop dat niet-westerse allochtonen vaker slachtoffer zijn dan autochtonen en andere inzichten constateren soms juist een omgekeerde relatie. Het meest recente beeld is desondanks dat er geen verschil is in slachtofferschap tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Oppervlakkige verschillen tussen deze twee groepen zouden kunnen ontstaan door, onder andere, een ondervertegenwoordiging van niet-westerse allochtonen in veiligheidsenquêtes en de hoge mate van stedelijkheid van niet-westerse allochtonen.

Niet alleen is het onduidelijk of er verschillen zijn in het slachtofferschap van niet-westerse allochtonen en autochtonen, maar er is eveneens geen eenduidig beeld over het effect van slachtofferschap op onveiligheidsgevoelens. De groepen die het meest slachtoffer worden van delicten, geven aan dat zij zich het meest veilig voelen (Vanderveen, 2002). Dit wordt ook wel de *fear-victimization paradox* genoemd (Vanderveen, 1999). Die paradox volgende, zou het zo zijn dat beide groepen (autochtonen en niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen) wel vaker slachtoffer zijn, maar dat zij zich niet per se daardoor onveilig voelen. Het is zelfs zo dat er in bepaalde literatuur beweerd wordt dat mensen die slachtoffer zijn geworden zich helemaal niet onveilig voelen, omdat de gevolgen van het slachtofferschap vaak meevallen (Vanderveen, 2006). Als de impact van diefstal of een inbraak minder groot is dan waar het slachtoffer vooraf bang voor was, kan dit relativerend werken op de angst van de persoon in kwestie.

Nu is het niet zo dat de *fear-victimization paradox* terug te zien is in de resultaten. Het is namelijk niet zo dat de niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen ook vaker slachtoffer zijn dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Wel geeft dit aan dat verschillen in slachtofferschap, of het ontbreken daarvan, niet kunnen leiden tot een eenduidige uitspraak over het effect op onveiligheidsgevoelens.

Het ambigue beeld over de verschillen in het slachtofferschap tussen niet-westerse allochtone en autochtonen en het effect van slachtofferschap op onveiligheidsgevoelens maakt dat er ook geen eenduidige manier is om naar de resultaten van de analyses te kijken. Het beeld dat er geen verschillen zijn in slachtofferschap tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen wordt door de uitkomsten van dit onderzoek voorlopig bevestigd. Toch moet hierbij een kanttekening gemaakt worden. Er is namelijk niet alleen gekeken naar verschillen tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen, maar daarbij is gefocust op respondenten die zich vaak onveilig voelen. Deze keuze is gemaakt, omdat het verschil in onveiligheidsgevoelens alleen significant bleek te zijn wanneer een onderscheid gemaakt wordt naar de frequentie van deze gevoelens. Maar ook omdat de verwachting was dat slachtoffers zich relatief vaker onveilig zouden voelen. Deze verwachting bleek vooral te bestaan voor personen die herhaaldelijk slachtoffer zijn geweest. Helaas kon, om in paragraaf 5.3 genoemde redenen, in de analyses niet getoetst worden of er verschillen waren ten aanzien van herhaaldelijk slachtofferschap.

6.2.2 Sociale leefomgeving; significant, maar niet eenduidig

Ten aanzien van sociale leefomgeving zijn er significante verschillen gevonden. Deze verschillen komen voort uit de analyses van de VMR 06-08. Uit de analyses van het onderzoek LAS komt een ander beeld naar voren.

Voor alle hypothesen die vallen onder de factor sociale leefomgeving geldt dat er significante verschillen gevonden zijn op basis van de VMR 06-08. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen hebben minder contact met de burens, ervaren minder een gevoel van saamhorigheid, ervaren minder dat mensen prettig met elkaar omgaan in de buurt, zijn minder gehecht aan de buurt, zijn minder tevreden over de bevolkingssamenstelling in de buurt en ervaren minder sociale samenhang dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Over het algemeen ervaren niet westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen dus een mindere sociale leefomgeving dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Van de zes hypothesen over sociale leefomgeving konden er slechts twee getoetst worden op basis van de data van het onderzoek LAS. Beide hypothesen zijn verworpen. Op basis van de analyses van het onderzoek LAS kan dus niet gesteld worden dat er verschillen zijn tussen niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen en autochtonen die zich vaker onveilig voelen. Toch zijn er wel verschillen gevonden tussen de vier niet-westerse allochtone groepen. Surinamers en Antillianen hebben namelijk significant minder contact met hun directe burens dan Turken. Ook ervaren Surinamers significant minder dat mensen in de buurt prettig met elkaar omgaan dan Turken. Uit de behandelde literatuur bleek dat sociale relaties in de buurt zowel leefbaarheid als onveiligheidsbeleving kunnen verklaren. Deze redenatie volgende, zouden Surinamers vaker aan moeten geven zich vaak onveilig te voelen dan Turken. Uit de analyses van het onderzoek LAS bleek dat, zoals bij slachtofferschap van geweld ook is genoemd, Turken, Surinamers en Marokkanen significant vaker aangeven zich vaak onveilig te voelen dan Antillianen. Percentueel gezien geeft 7,9% van de Surinamers aan zich vaak onveilig te voelen, tegenover 6,3% van de Turken. Dit ontloopt elkaar niet zoveel en komt niet overeen met de theoretische verwachting.

In hoofdstuk 2 en 4 is vastgesteld dat sociale leefomgeving wel degelijk van invloed is op veiligheidsbeleving. Op buurtniveau zijn de mate van verstedelijking en de gemeentegrootte van negatieve invloed op veiligheidsbeleving. Maar ook de inrichting van de publieke ruimte, de sociale samenstelling van de buurt en de sociale cohesie zijn van invloed. Voornamelijk de sociale cohesie is een belangrijke verklarende factor van angst voor criminaliteit. Op basis van de analyses die in dit onderzoek

gemaakt zijn kan niet gesteld worden wat het verband is tussen sociale leefomgeving en onveiligheidsgevoelens. Er is alleen gekeken naar de verschillen tussen twee herkomstgroeperingen; niet-westerse allochtonen en autochtonen. Voor het verband tussen sociale leefomgeving en onveiligheidsgevoelens is uitgegaan van de bestaande literatuur. Er is dus een aanname gemaakt dat personen die een mindere sociale leefomgeving kennen, verhoogde gevoelens van onveiligheid hebben. Deze aanname lijkt op te gaan voor de doelgroep van de analyses die in dit onderzoek centraal staat. Niet-westerse allochtonen voelen zich frequenter onveilig dan autochtonen en de niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen ervaren een slechtere sociale leefomgeving dan de autochtonen die zich vaak onveilig voelen.

Er is dus voorlopig vastgesteld dat er verschillen zijn in sociale leefomgeving tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Uit andere onderzoeken (SCP, WODC en CBS, 2005; SCP, 2007; CBS, 2008b, CBS, 2007b) bleek dat er ten aanzien van onveiligheidsgevoelens, na correctie voor een aantal demografische factoren, eigenlijk geen verschillen zijn tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Wel bleek er een verschil te zijn in de frequentie van deze gevoelens. Het percentage Nederlanders (allochtoon en autochtoon), dat bijvoorbeeld in de VMR, aangeeft zich wel eens onveilig te voelen wordt vaak gebruikt als indicator voor de (staat van de) veiligheid in Nederland (CBS, 2007b). De uitspraken zijn dan bijvoorbeeld dat de veiligheid in Nederland toe is genomen en dat dit blijkt uit het feit dat ten opzichte van eerdere jaren een daling is te zien in het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt. Belangrijker is dat er onderscheid gemaakt wordt binnen deze groep naar de frequentie van deze gevoelens. Voor de mensen die zich vaak onveilig voelen, heeft het daadwerkelijk een grote invloed op het dagelijks leven. Dat hiervan een significant groter deel niet-westerse allochtoon is, maakt het van belang om dieper in te gaan op de factoren die van invloed zijn op onveiligheidsgevoelens.

6.3 Mogelijk effect op andere componenten

Van de componenten van veiligheidsbeleving is in dit onderzoek alleen de affectieve component onderzocht. Er is dus alleen gekeken naar de (onveiligheids)gevoelens die niet-westerse allochtonen en autochtonen hebben ten aanzien van de dreigingen die zij ervaren in hun omgeving. De kennis die zij hebben over onveilige situaties en de inschattingen die zij maken van het risico op slachtofferschap (de cognitieve component) zijn buiten beschouwing gelaten. Net zoals het vermijdingsgedrag en de beveiligingmaatregelen (de conatieve component) van niet-westerse allochtonen en autochtonen (De Vries, 2005).

De onderzochte component, de affectieve component, dient gezien te worden binnen de context van een groot aantal factoren. Deze factoren zijn allemaal van invloed op de totale veiligheidsbeleving en dus niet alleen op de affectieve component. Het kan theoretisch zo zijn dat bijvoorbeeld slachtofferschap wel van invloed is op veiligheidsbeleving, maar dan vooral op de conatieve component van veiligheidsbeleving. Slachtoffers zouden zich dus niet per se vaker onveilig hoeven te voelen, maar wel vaker vermijdingsgedrag kunnen vertonen. En zo zou ook de sociale leefomgeving meer invloed kunnen hebben op angstgevoelens dan op beveiligingsmaatregelen. Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen hun sociale leefomgeving als minder prettig ervaren dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. De lagere sociale samenhang die niet-westerse allochtonen ervaren zou ook van invloed kunnen zijn op de cognitieve en de conatieve component van veiligheidsbeleving. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen zouden dus ook meer beveiligingsmaatregelen kunnen treffen, meer vermijdingsgedrag kunnen vertonen en hun risico op slachtofferschap hoger in kunnen schatten. Vooral de eerste twee punten zijn daarbij van grote invloed op het dagelijks leven van niet-westerse allochtonen. Vermijdingsgedrag kan zo leiden tot een verdere verslechtering van de sociale leefomgeving.

6.4 Mogelijk effect van andere contextuele factoren

Naast het feit dat er in dit onderzoek alleen gekeken is naar één component is ook slechts een deel van de contextuele factoren onderzocht. Het mogelijke effect van de resultaten op de andere componenten is besproken, maar het is ook mogelijk dat andere contextuele factoren van invloed zijn op de hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. Deze zullen per niveau besproken worden.

6.4.1 Samenlevingsniveau

Alle factoren op samenlevingsniveau zijn niet meegenomen in de analyses. Er is dus niet gekeken naar de invloed van media op niet-westerse allochtonen. Eveneens is er niet gekeken naar het effect van individualisering en globalisering (migratie) op de onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. Ook werd in hoofdstuk 2 gesteld dat er in Nederland sprake is van segmentatie langs etnische lijnen. Etnische groepen richten zich meer op de eigen groep en het contact met anderen neemt af. Hierin kan ook een verklaring schuilen voor de hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens onder niet-westerse allochtonen. Wanneer groepen steeds meer gescheiden van elkaar leven kan er een gevoel ontstaan van angst voor de onbekende. Op deze wijze worden etnische minderheden, die vaak juist als *feared subjects* (Lee, 2007, p.152) worden gezien, *fearing subjects*. De invloed van de media is, zoals eerder gezegd een weinig onderzochte factor, maar kan juist bij niet-westerse allochtonen een belangrijke

invloed hebben. Allochtonen blijken vaker naar buitenlandse tv-zenders te kijken (Miramedia, 2005), wat mogelijk van invloed kan zijn op de cognitieve component van veiligheidsbeleving. Ook het proces van globalisering, waaronder bijvoorbeeld migratie valt, lijkt op het eerste oog juist bij onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen een rol te kunnen spelen. Hiernaar is echter weinig tot geen onderzoek gedaan.

6.4.2 Buurniveau

Op buurniveau is gekeken naar verschillen in sociale leefomgeving tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Uit hoofdstuk 2 bleek vooral dat er op buurniveau sprake is van geografische spreiding van onveiligheidsgevoelens. Verschillen in gemeentegrootte en stedelijkheid bleken de grootste invloed te hebben op onveiligheidsgevoelens. Waar echter nog geen eenduidigheid over bestaat is de vraag of dergelijke verschillen voortkomen uit het feit dat buurten bepaalde kenmerken hebben die van invloed zijn op onveiligheidsgevoelens, of dat de bewoners van dergelijke buurten (demografische) kenmerken hebben die een hogere mate van onveiligheidsgevoelens kunnen verklaren.

Er zijn ook factoren op buurniveau niet meegenomen, omdat deze niet voorkomen in de VMR of in het onderzoek LAS. Het gaat hierbij om de verkleuring van de buurt, de aanwezigheid van 'normaal-anderen' of 'anders-anderen' (Vanderveen, 2002), de bevolkingsdichtheid van de buurt en het gemeenschapsgevoel. Het onderscheid tussen *safe neighbourhoods* en *sick neighbourhoods* (De Vries, 2005) zou mee kunnen spelen bij de hogere frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen. De *sick neighbourhoods* worden gekenmerkt door lage sociale controle. De verwachting was dat de sociale controle binnen de groepen niet-westerse allochtonen hoger zou zijn als gevolg van een hogere sociale cohesie binnen deze groepen. Er kon echter alleen naar de sociale cohesie binnen de buurt gekeken worden en niet naar de sociale cohesie binnen de etnische groepen.

6.4.3 Persoonsniveau

Op basis van de in hoofdstuk 2 besproken literatuur kon vastgesteld worden dat slachtofferschap één van de belangrijkste factoren is op het persoonsniveau van de context van veiligheidsbeleving. Dat over het effect daarvan geen eenduidig beeld bestaat, wordt ook in dit onderzoek bevestigd. Naast slachtofferschap bleken ook geslacht, opleiding en economische draagkracht van invloed te zijn op veiligheidsbeleving. Opvallend genoeg blijkt zowel bij het onderzoek LAS als VMR dat binnen de groep respondenten die zich vaak onveilig voelen relatief meer autochtone vrouwen zijn dan niet-westerse allochtone vrouwen. Voor LAS geldt dat binnen de groep die aangeeft zich vaak onveilig te voelen,

85.7% van de autochtonen vrouw is en van de niet-westerse allochtonen 71.4% vrouw is. Bij VMR is 73.2% van de autochtonen vrouw en 66.7% van de niet-westerse allochtonen. Ook opleiding en economische draagkracht zouden van invloed kunnen op het gevonden verschil tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Zeker, omdat niet-westerse allochtonen vaker lager opgeleid zijn en een lager inkomen hebben (CBS, 2008b).

7. Conclusie en discussie

7.1 Conclusie

De probleemstelling in dit onderzoek luidt: *Hoe kan het veiligheidsgevoel van niet-westerse allochtonen in Nederland gekenmerkt worden, hoe komt het tot stand en in hoeverre wijkt dit af van het veiligheidsgevoel van autochtonen?*

Niet-westerse allochtonen voelen zich over het algemeen niet meer onveilig dan autochtonen in Nederland. Wel geven niet-westerse allochtonen vaker dan autochtonen aan dat zij zich 'vaak onveilig' te voelen. Het onveiligheidsgevoel van niet-westerse allochtonen kan dus gekenmerkt worden als frequenter dan dat van autochtonen. Ten aanzien van de totstandkoming van deze onveiligheidsgevoelens blijkt dat niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen, weinig tot geen verschillen vertonen in slachtofferschap. Slachtofferschap kan daarom niet bepalend zijn voor het verschil in de frequentie van het onveiligheidsgevoel tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Daarentegen zijn er wel verschillen in sociale leefomgeving. Niet-westerse allochtonen die zich vaak onveilig voelen, ervaren onder andere minder sociale samenhang dan autochtonen die zich vaak onveilig voelen. Het verschil in sociale leefomgeving tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen die zich vaak onveilig voelen kan bepalend zijn voor het verschil in de frequentie van onveiligheidsgevoelens van niet-westerse allochtonen en autochtonen.

Binnen de groep niet-westerse allochtonen zijn er verschillen tussen Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen. Surinamers geven meer dan twee keer zo vaak aan zich 'vaak onveilig' te voelen dan Antillianen. Deze groepen worden over het algemeen in gelijke mate slachtoffer, maar verschillen significant ten aanzien van slachtofferschap van geweldsdelicten. Één van de groepen die het meest slachtoffer wordt van geweldsdelicten, geeft desondanks het minst aan zich 'vaak onveilig' te voelen. De andere groep geeft juist het meest aan zich 'vaak onveilig' te voelen. Er kan dus niet geconcludeerd worden dat het verschil in slachtofferschap van geweldsdelicten op een eenduidige manier van invloed is op de frequentie van het onveiligheidsgevoel.

7.2 Discussie

Er kan bij dit onderzoek een aantal kanttekeningen geplaatst worden. Eerder kwam al naar voren dat de gebruikte data beperkend was voor een deel van de te maken analyses. Dat is een risico van het werken met secundaire data. Het voordeel van deze manier van werken is wel dat de uitspraken die gedaan zijn, gebaseerd kunnen worden op een groot databestand. Dit maakt de kans groter dat er representatieve

uitspraken over heel Nederland gedaan kunnen worden. De data komt wel voort uit enquêtes waarin sprake is van zelfrapportage. De respondenten dienen zelf aan te geven hoe vaak en waarvan men slachtoffer is geworden. Dit kan in vergelijking met politiegegevens een vertekening geven van het daadwerkelijke slachtofferschap. Respondenten kunnen aangeven vaker slachtoffer te zijn of juist minder vaak dan het geval is. Juist voor dit onderzoek naar niet-westerse allochtonen, brengen enquêtes nog een ander probleem met zich mee. Allochtonen blijken over het algemeen vaak een lastig te bereiken doelgroep, die als ze dan al bereikt zijn, ook moeite hebben met het begrijpen van de enquête.

Naast mogelijke invloeden van de gebruikte data, dient er ook een kanttekening gemaakt te worden bij de gekozen statische analysemethoden. Er is als gevolg van het lage meetniveau van de variabelen gebruik gemaakt van zogenaamde 'niet-parametrische' toetsen. Het nadeel van dergelijke toetsen is dat ze een lager onderscheidingsvermogen hebben. Dit is de kans dat bij een significantietoets de nulhypothese zal worden verworpen (Moore en McCabe, 1994). De keuze voor deze methoden is sterk afhankelijk van de gebruikte data, wederom een nadeel van het gebruik van secundaire data.

7.3 Suggesties voor verder onderzoek

Dit onderzoek laat zien dat de vergelijking tussen de vier grootste niet-westerse allochtone groepen een afwijkend beeld geeft van de vergelijking tussen niet-westerse allochtonen en autochtonen. Uitspraken over niet-westerse allochtonen in het algemeen hebben minder kracht wanneer de onderlinge groepen dusdanig verschillen. Het is het voor verder onderzoek dan ook van belang hierin een onderscheid te blijven maken. Daarvoor is het noodzakelijk dat er vaker onderzoeken worden uitgevoerd zoals het onderzoek LAS, waarbij getracht wordt een minimaal aantal respondenten per bevolkingsgroep te bereiken. Op basis van dit soort onderzoeken kan vervolgens dieper ingegaan worden op de verklaring van verschillen in onveiligheidsgevoelens. Een meer ideale opzet zou zijn om het veiligheidsbeleving onderdeel uit de VMR/IVM te combineren met de specifieke focus van het onderzoek LAS.

Er liggen nog veel kansen voor het uitvoeren van kwalitatief onderzoek naar veiligheidsbeleving van niet-westerse allochtonen. De diversiteit van gevoelens die men kan ervaren rond het begrip onveiligheid, maakt het afnemen van enquêtes ontoereikend. Het kwantificeren van gevoel en beleving is nu eenmaal lastig. In bijna alle onderzoeken worden dezelfde vragen gesteld, maar beter kan men in gesprek gaan. Dit maakt het maken van vergelijkingen zoals die in dit onderzoek gemaakt zijn uiteraard moeilijker. Ook het behalen van voldoende respondenten wordt lastiger, maar daardoor ontstaat wel een beter en eerlijker beeld van veiligheidsbeleving.

Literatuur

- Boers, J. (2008) *Angst en vertrouwen: Het effect van positieve en negatieve factoren op Veiligheidsbeleving*, Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Dagevos, J. & M. Gijsberts (2007), Jaarrapport integratie 2007. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP-publicatie; 2007-27).
- Ferraro, K.F.(1995), *Fear of crime: Interpreting Victimization Risk*, Albany: State University of New York Press.
- Korf, D.J., F. Bovenkerk (2007), *Dubbel de klos: slachtofferschap van criminaliteit onder etnische Minderheden*, Den Haag: Boom juridische uitgevers
- Lee, M. (2007), *Inventing Fear of Crime: Criminology and the politics of anxiety*. Devon: Willan publishing.
- Moeller, G.L., (1989), Fear of Criminal Victimization: The Effect of Neighborhood Racial Composition, in: *Sociological Inquiry, jrg. 59 (2)*, 1989, p. 209-221.
- Moore, S., P. McCabe (1994), *Statistiek in de praktijk: theorieboek*, New York: W.H. Freeman and Company.
- Oppelaar, J., Wittebrood, K. (2006). *Angstige burgers? De determinanten van gevoelens van onveiligheid onderzocht*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Saunders, M, P. Lewis, A. Thornhill (2008), *Methoden en technieken van onderzoek*, Nederlandse bewerking Jan Pieter Verckens, Amsterdam: Pearson Prentice Hall Benelux.
- Vanderveen, G. (1999). 'Stoere mannen, bange vrouwen?: over het sprookje van de fear-victimization paradox'. In: *Tijdschrift voor Criminologie (42) 1*, p. 2-20.
- Vanderveen, G. (2002), Beleving van veiligheid in de buurt: relaties tussen persoon, buurt en samenleving, in *Tijdschrift voor Veiligheid & Veiligheidszorg, 1(1)*, 32-46.
- Vanderveen, G (2006). *Interpreting fear, crime, risk and unsafety*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Vries, M.S. de (2005). *De beleving van veiligheid: Een onderzoek naar de aard en context van de veiligheidsbeleving van burgers*. Enschede: Instituut voor Maatschappelijke Veiligheidsvraagstukken, Universiteit Twente.
- Wittebrood, K., (2006a), Angstige burgers?: de beleving van onveiligheid, in *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving*, Boutellier, H. R. van Steden, p. 93-115
- Wittebrood, K., (2006b), *Slachtoffers van criminaliteit: feiten en achtergronden*, SCP, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Rapporten:

CBS (2005), *Enquête onderzoek onder allochtonen: problemen en oplossingen*, Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek

CBS (2006), *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage*, Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Den Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2007a), *Documentatierapport LAS 2004-2005 V1*, Kattevilder, J., Centrum voor beleidsstatistiek.

CBS (2007b), *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage*, Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2008a), *Veiligheidsmonitor Rijk: Landelijke rapportage*, CBS (2008), Ministerie van Justitie, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2008b), *Jaarrapport Integratie 2008*, Den Haag/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS (2008c), *Veiligheidsmonitor Rijk 2008: tabellenrapport*, Ministerie van Justitie en Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2002), *Naar een veiliger samenleving*, Den Haag.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Ministerie van Justitie (2007), *Veiligheid begint bij Voorkomen: voortbouwen aan een veiliger samenleving*, Den Haag.

SCP, WODC en CBS (2005) *Jaarrapport integratie 2005*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

SCP (2007) *Jaarrapport intergratie 2007*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Veldkamp (2005), *Veldwerkverslag LAS 2004-2005: 'Leefsituatie Allochtone Stedelingen': een onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)*, Y. Schothorst, Amsterdam.

Internetbronnen:

CBS, *Integrale Veiligheidsmonitor; methodologische toelichting*,
http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/veiligheid-recht/publicaties/publicaties/archief/2009/2008-integrale-veiligheidsmonitor_pub.htm

CBS, *Methoden - begrippen*,
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/allochtonen/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=37>

CBS, *StatLine Databank, Bevolking per maand; leeftijd, geslacht, herkomst, generatie*,

<http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=71090ned&HD=090910-1222>

CBS, Veiligheidsmonitor Rijk (VMR) 2005-2008, korte onderzoeksbeschrijving,
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/methoden/dataverzameling/korte-onderzoeksbeschrijvingen/veiligheidsmonitor-rijk-methode.htm>

SCP, Persbericht Angstige burgers,
http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2006/Angstige_burgers/Persbericht_Angstige_burgers

Miramedia.nl, *Het kijkgedrag van multicultureel Nederland*, Universiteit van Tilburg
<http://www.miramedia.nl/verslagen/detail.asp?nodeid=56&id=3020&result=true>

Bijlage 1 Summary

The motive for this master assignment is the outcome of earlier research on 'fear of crime' which stated that non-western migrants would feel more unsafe than autochthonous people in the Netherlands. This outcome did raise some questions, which are the base of this research. How can the feelings of unsafety of non-western migrants be described? How do these feelings relate to the feelings of unsafety of autochthonous people? Which factor influence these feeling? And are there any difference between several non-western ethnic groups? The purpose of this research is to create more understanding of the feelings of unsafety of non-western migrants.

The core part of this research is a secondary data-analysis of the data which is collected by the Veiligheidsmonitor Rijk of 2006, 2007 and 2008 and the survey Leefsituatie Allochtone Stedelingen 2004-2005. These national surveys from the Centraal Bureau voor de Statistiek, try to give insight in the feelings of unsafety of the Dutch people. The survey Leefsituatie Allochtone Stedelingen specifically focuses on the four major non-western ethnic minorities; Turks, Moroccans, Surinamese and Antillians.

Before conducting the data analysis, a literature study is done to answer the question what feelings of unsafety are and which factor influence them. Feelings of unsafety are part of a the concept of 'safety perception', which consists of three modalities. The *affective* modality includes the feelings experienced when people are confronted with threats in their environment, like fear and worry. The *cognitive* modality contains the knowledge of unsafe situations and the expected chance of victimization. Avoidance behavior and prevention means are part of the *conative* modality.

The literature study showed that safety perception is influenced by many factors that, together compose the context. This context can be divide into three levels; society, community and personal level. This study focuses within the community level on social environment and victimization within the personal level. These factors are known to affect safety perception and are measured in safety surveys.

Based on the literature study and several reports on feelings of unsafety of non-western migrants, a number of hypotheses are formulated. The main expectation was that non-western migrants would mention more often they felt 'often unsafe' than autochthonous people. At the same time the non-

western migrants who feel often unsafe were expected to be more often victims of violence and experience a more negative social environment.

The statistic analysis showed that non-western migrants do in fact report more often they feel 'often unsafe'. Within this group of non-western migrants the Turks, Moroccans and Surinamese report less often they feel 'often unsafe' than Antillians. Significant differences in victimization of non-western migrants and autochthonous people are not found. Though Surinamese and Antillians who feel 'often unsafe' report significantly more victimization of violence than Turk and Moroccans who feel 'often unsafe'. On social environment there are some differences as well. Non-western migrants who feel 'often unsafe' experience less social cohesion than autochthonous people who feel often unsafe.

Concluding, non-western migrant in the Netherlands feel more frequent unsafe than autochthonous people. Looking at victimization for these groups there are no differences. Differences that do occur when looking at social environment. Therefore social environment is found to be affecting the more frequent feeling of unsafety of non-western migrants. Focusing on the different non-western ethnic minorities, presents a different image. Between Turks, Moroccans, Surinamese and Antillians who feel often unsafe are significant differences in victimization of violence. Striking is the fact that Surinamese and Antillians who feel often unsafe, are significantly more often victims of violence than Turks and Moroccans. Yet Antillians report less often they feel 'often unsafe'.

The results of this study are reason to recommend more frequent and more qualitative, further research on differences in frequency of feelings of unsafety between non-western ethnic minorities.

Bijlage 2. Lijst van gebruikte afkortingen

BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAPI	Computer Assisted Personal Interviewing
CATI	Computer Assisted Telephone Interviewing
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie van persoonsgegevens
IVM	Integrale Veiligheidsmonitor
LAS	Leefsituatie Allochtone Stedelingen
L+V	Leefbaarheids- en Veiligheidsenquête
PAPI	Paper and Pencil Interviewing
PMB	Politiemonitor Bevolking
POLS	Permanent Onderzoek Leefsituatie
SCP	Sociaal en Cultureel Planbureau
VMR	Veiligheidsmonitor Rijk
WODC	Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum

Bijlage 3. Tabellen analyses

Tabel b3.1 Autochtonen/ niet-westerse allochtonen 'vaak onveilig' LAS 04-05

"Eigen berekening [K. Mellema] op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden betreffende Leefsituatie allochtone stedelingen 2004-2005, welke afkomstig zijn van het Sociaal en Cultureel planbureau (SCP)".

Hyp.	Variabele	Test	Z/ Chi ²	df	Sig.	Fisher's Exact
1	frequentie onveiligheidsgevoel	Mann-Whitney U	-5.583	-	0.000	-
2	onveiligheidsgevoel thuis	Mann-Whitney U	-0.997	-	0.319	-
3	slachtofferschap afgelopen 5 jr.	Pearson Chi-square	0.072	1	0.788	1.000
4	frequentie slachtofferschap 5 jr.	-	-	-	-	-
5	geweld afgelopen 5 jr.	Pearson Chi-square	0.097	1	0.755	0.724
6	vandalisme 5 jr.	Pearson Chi-square	2.121	1	0.145	0.152
7.1	vermogensdelict: inbraak 5 jr.	Pearson Chi-square	0.279	1	0.597	1.000
7.2	vermogensdelict: fietsdiefstal 5 jr.	Pearson Chi-square	0.097	1	0.755	0.724
7.3	vermogensdelict: diefstal uit tas 5 jr.	Pearson Chi-square	0.255	1	0.614	0.763
8	sociale samenhang	-	-	-	-	-
9	contact met directe burens	Mann-Whitney U	-0.439	-	0.660	-
10	saamhorigheid in de buurt	-	-	-	-	-
11	prettige omgang in de buurt	Mann-Whitney U	-0.378	-	0.705	-
12	hechting aan de buurt	-	-	-	-	-
13	tevreden bevolkingssamenstelling	-	-	-	-	-

Tabel b3.2 Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen 'vaak onveilig' LAS 04-05

"Eigen berekening [K. Mellema] op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden betreffende Leefsituatie allochtone stedelingen 2004-2005, welke afkomstig zijn van het Sociaal en Cultureel planbureau (SCP)".

Hyp.	Var.	Test	Z/ Chi ²	df	Sig.
1	frequentie onveiligheidsgevoel	Kruskal Wallis	14.184	3	0.003
2	onveiligheidsgevoel thuis	Kruskal Wallis	3.541	3	0.316
3	slachtofferschap afgelopen 5 jr.	Pearson Chi-square	6.169	3	0.104
4	frequentie slachtofferschap 5 jr.	-	-	-	-
5	geweld afgelopen 5 jr.	Pearson Chi-square	8.844	3	0.031
6	vandalisme 5 jr.	Pearson Chi-square	4.475	3	0.215
7.1	vermogensdelict: inbraak 5 jr.	Pearson Chi-square	4.723	3	0.193
7.2	vermogensdelict: fietsdiefstal 5 jr.	Pearson Chi-square	0.241	3	0.971
7.3	vermogensdelict: diefstal uit tas 5 jr.	Pearson Chi-square	15.360	3	0.002
8	sociale samenhang	-	-	-	-
9	contact met directe burens	Kruskal Wallis	8.522	-	0.036
10	saamhorigheid in de buurt	-	-	-	-
11	prettige omgang in de buurt	Kruskal Wallis	8.003	3	0.046
12	hechting aan de buurt	-	-	-	-
13	tevreden bevolkingssamenstelling	-	-	-	-

Tabel b3.3 Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen 'vaak onveilig' LAS 04-05

"Eigen berekening [K. Mellema] op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden betreffende Leefsituatie allochtone stedelingen 2004-2005, welke afkomstig zijn van het Sociaal en Cultureel planbureau (SCP)".

Hyp.	Var.	Test	Z/ Chi ²	df	Sig.	Mean Rank
1						
1	fqonv. Turken - Marokkanen	Mann-Whitney U	-0.413	-	0.679	-
1	fqonv. Turken - Surinamers	Mann-Whitney U	-1.346	-	0.178	-
1	fqonv. Turken - Antillianen	Mann-Whitney U	-3.6	-	0.000	T: 285.61 A: 328.54
1	fqonv. Marokkanen - Surinamers	Mann-Whitney U	-0.941	-	0.347	-
1	fqonv. Marokkanen - Antillianen	Mann-Whitney U	-3.142	-	0.002	M: 267.51 A: 303.47
1	fqonv. Surinamers - Antillianen	Mann-Whitney U	-1.994	-	0.046	S: 277.65 A: 301.68
9						
9	contbu. Turken - Marokkanen	Mann-Whitney U	-1.083	-	0.279	-
9	contbu. Turken - Surinamers	Mann-Whitney U	-2.370	-	0.018	T: 52.41 S: 66.84
9	contbu. Turken - Antillianen	Mann-Whitney U	-2.899	-	0.004	T: 39.71 A: 55.95
9	contbu. Marokkanen - Surinamers	Mann-Whitney U	-0.779	-	0.436	-
9	contbu. Marokkanen - Antillianen	Mann-Whitney U	-1.601	-	0.109	-
9	contbu. Surinamers - Antillianen	Mann-Whitney U	-1.037	-	0.300	-
11						
11	pretom. Turken - Marokkanen	Mann-Whitney U	-0.885	-	0.376	-
11	pretom. Turken - Surinamers	Mann-Whitney U	-2.793	-	0.005	T: 48.05 S: 64.39
11	pretom. Turken - Antillianen	Mann-Whitney U	-1.310	-	0.190	-
11	pretom. Marokkanen - Surinamers	Mann-Whitney U	-1.640	-	0.101	-
11	pretom. Marokkanen - Antillianen	Mann-Whitney U	-0.416	-	0.677	-
11	pretom. Surinamers - Antillianen	Mann-Whitney U	-1.132	-	0.258	-

Tabel b3.4 Autochtonen/ niet-westerse allochtonen 'vaak onveilig' VMR 06-08

"Eigen berekening [K. Mellema] op basis van bij het CBS beschikbaar gestelde microdatabestanden betreffende Veiligheidsmonitor Rijk 2006-2008, welke afkomstig zijn van het Sociaal en Cultureel planbureau (SCP)".

Hyp.	Var.	Test	Z/ Chi ²	df	Sig.
1	frequentie onveiligheidsgevoel	Mann-Whitney U	-7.810	-	0.000
2	onveiligheidsgevoel thuis	Pearson Chi-square	0.253	1	0.615
3	slachtofferschap afgelopen 5 jr.	Pearson Chi-square	2.359	1	0.125
4	frequentie slachtofferschap 5 jr.	-	-	-	-
5.1	gewelddelict: sexuele handtast. 5 jr.	Pearson Chi-square	3.454	1	0.063
5.2	gewelddelict: mishandeling 5 jr.	Pearson Chi-square	11.611	1	0.204
5.3	gewelddelict: diefstal met gew. 5 jr.	Pearson Chi-square	0.002	1	0.962
6	vandalisme 5 jr.	Pearson Chi-square	0.871	1	0.351
7.1	vermogensdelict: poging inbraak 5 jr.	Pearson Chi-square	1.627	1	0.202
7.2	vermogensdelict: inbraak diefst. 5 jr.	Pearson Chi-square	0.504	1	0.478
7.3	vermogensdelict: fietsdiefstal 5 jr.	Pearson Chi-square	18.552	1	0.000
7.4	vermogensdelict: zakkenrollerij 5 jr.	Pearson Chi-square	0.006	1	0.936
7.5	vermogensdelict: overige diefstal 5 jr.	Pearson Chi-square	0.002	1	0.960
8	sociale samenhang	Mann-Whitney U	-5.689	-	0.000
9	contact directe burenen	Mann-Whitney U	-3.945	-	0.000
10	saamhorigheid buurt	Mann-Whitney U	-2.373	-	0.018
11	prettige omgang buurt	Mann-Whitney U	-3.314	-	0.001
12	gehecht aan buurt	Mann-Whitney U	-7.345	-	0.000
13	tevr. bevolkingssaam	Mann-Whitney U	-4.001	-	0.000